

Kirchensteuer voor België?

Interview met
Hubert Dethier

Van de redactie / 3

Plakkaat

Baas in eigen hoofd! / 4

Actua

Serie (slot): Astrologie, een hardnekkige ziekte / 5

Het vrijdenkerscollectief 't Zal Wel Gaan in Gent / 9

Vaticaanstaat opheffen / 12

Onbekende Geus

Kunst in het Geuzenhuis en SOS Nuchterheid / 14

geDAGt

Crisisdagboek (slot) / 17

Forum

Levensbeschouwelijke vakken: arm vrijzinnig Vlaanderen / 19

Vraagstuk

Interview met Hubert Dethier / 20

De steen in de kikkerpoel

'Kirchensteuer' voor België? / 26

Cultuur

Het STAM. Parel aan de Gentse kroon / 28

Column

Stapelpoëzie / 30

Poëstille

Ingeboekt / 31

Podium

Lien en de zeven dwergen / 32

Film

Verliefd, maar... / 34

Boekenrevue

Leopold Flam. Een filosoof van gisteren voor een wereld van morgen.

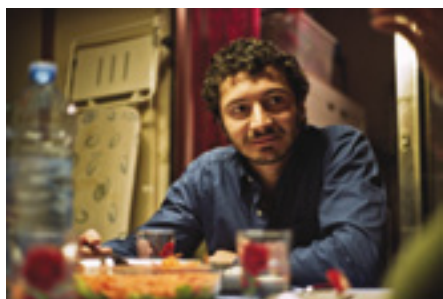
Willem Elias (red.) / 36

Coda

Praatje van een humanist (slot) / 37

Nieuwsbrief / 38

Colofon / 43

Koffiedik

Beste lezer,
 Geen champagne of andere feestbubbels in dit januarinumnummer, maar gruis van ons dagelijks bakje troost. Het blijft immers koffiedik kijken wat de Belgische politici na maanden wikken en wegen – en e-mailen – precies uit hun hoed zullen toveren. Sire, het volk mort en is de nefaste gevolgen van de impasse beu. Wereldwijd wordt het einde van de westerse hegemonie aangekondigd. Heeft België de luxe om te dralen?

Van de astrologie moeten we alvast geen heil verwachten: Tim Trachet geeft in de slotaflevering van de SKEPP-reeks deze pseudowetenschap de doodsteek. Laat u overigens niet van de wijs brengen door het hoge SF-gehalte van de coverfoto. Het is een hedendaagse knipoog van het fotografenduo Edelweiss naar Gustave Van de Woestyne's beroemde schilderij *De Kindertafel*. Peetvader van de popart Andy Warhol kijkt vanuit het verleden – of is het de toekomst? – toe. Nog meer cultuurschoon vindt u in het interview met Hubert Dethier, die terugblijkt op een bewogen en rijk gevulde carrière als filosoof.

We weten niet wat de economische toekomst brengt en de crisis lijkt nog niet definitief verslagen. Toch vindt u in dit nummer de laatste aflevering van het crisisdagboek: Sivrisinek wil graag opnieuw in alle rust schrijven. We nemen ook afscheid van columnist Rik Lanckrock, die ons talloze mooie Coda's en Praatjes van een humanist schonk. Zijn laatste bijdrage weerspiegelt zijn bezorgdheid over de toekomst. Voor 't Zal Wel Gaan is er enkel reden tot optimisme. De huidige hoogconjunctuur van dit studentengenootschap wordt in Actua belicht.

De vele vrijzinnige vrijwilligers timmeren met man en macht aan de toekomst van het vrijzinnig humanisme. Daarom – en omdat 2011 het Europees jaar van de vrijwilliger is – wordt aan hen een nieuwe rubriek gewijd: Onbekende geus. Eddy Carels en Wilfried Van der Borgh, de onvolprezen voorzitters van Kunst in het Geuzenhuis en SOS Nuchterheid, bevolken de pilootaflevering.

We knallen het nieuwe jaar in met een hele rist nieuwjaarsrecepties. In Gent viert het Geuzenhuis op 6 februari de overstap van oud naar nieuw met een experimenteel gekruid optreden van stand-upcomedian Henk Rijckaert. Het 'beste café van Gent' nog nooit van binnen gezien? Dit is uw kans. De Gentse Grijze Geuzen bieden op 26 januari een combinamiddag aan: tijdens de diavoorstelling *From coast to coast* van Albert Comhaire waant u zich even in Engeland; aansluitend kan u de nieuwjaars-

receptie meepikken. Bij het Willemsfonds Gent dient het nieuwe jaar zich op 16 januari dan weer aan in een flamencojasje.

Nog in Gent zingt het Vermeylenfonds op 12 januari het nieuwe jaar in met *Lecture Songs part 2* van barokorkest B'Rock en muziektheater LOD. Frank Vandenbroucke houdt een spitante nieuwjaarsrede, B'Rock en tenor Stephan Van Dyck zorgen voor de muziek. Vrijzinnig Denderleeuw zet 2011 in met een aantal veelbelovende activiteiten. Op 13 januari doet Lieve Blancquaert verslag van de bijzondere tocht *Voorbij de grens*. Hoe cultureel bepaald zijn opvattingen over seksualiteit? U komt het op 27 januari te weten tijdens een razend interessante voordracht over seks en seksuele moraal in het oude Rome.

De toestand is ernstig maar niet hopeloos. De redactie wenst u een gezond, doortastend en actief 2011. Leve De Geus! #

Baas ín eigen hoofd!

Itwaalf weken later, in het weekend, was de première van *Hamlet*. Eigenlijk was het een ingekorte versie, omdat de echte *Hamlet* telangente ingewikkeld was, en de meeste kinderen uit mijn klas hebben ADHD. Zo was bijvoorbeeld de beroemde monoloog van 'Zijn of niet zijn', die ik kende uit de *Verzamelde Werken* van Shakespeare die oma voor me had gekocht, ingekort tot enkel 'Zijn of niet zijn: dat wil ik graag weten.'

Aan het woord is Oskar Schell, het negenjarige hoofdpersonage in *Extreem luid en ongelooflijk dichtbij* van Jonathan Safran Foer. Deze Amerikaanse romanschrijver legt hier de vinger op een van de moderne westerse wonden: het aantal kinderen dat de diagnose ADHD krijgt en hiervoor pillen slikt wordt steeds groter.

Met de geboorte van de aandoening *Attention Deficit Hyperactivity Disorder* (ADHD) kreeg het hyperactieve, rusteloze, vaak als lastig omschreven kind met concentratiestoornissen een naam. En een pil: in België krijgen meer dan 26 500 kinderen amfetamine-achtigen voorgeschreven om hun hyperactiviteit onder controle te houden, een verviervoudiging op zes jaar tijd. Dit betekent dat ADHD is uitgegroeid van een zeldzame aandoening tot een stoornis van epidemische omvang.

Dit fenomeen ruikt naar een valse epidemie die de farma-industrie geen windeieren legt. In de voorbije jaren hebben verscheidene specialisten gesignaleerd dat de diagnose ADHD in veel gevallen ten onrechte wordt gesteld en heel wat mensen – ook kinderen – ten onrechte ADHD-medicijnen slikken.

De medische omschrijving van ADHD is vaag en de symptomen moeilijk meetbaar, wat de verruiming van de diagnostiek in de voorbije jaren mogelijk maakte. Bovendien zijn de oorzaken van ADHD nog niet in kaart gebracht,

wat diagnostisch gezwalp in de hand werkt.

Wat deert een pil meer of minder, zegt u? Helaas is dit geen onschuldige en vrijblijvende evolutie. ADHD-geneesmiddelen hebben een aantal mogelijke bijwerkingen, zoals depressie, slapeloosheid, psychose, hart- en vaatklachten en verlies van eetlust. Er zijn ook ouders die van de medicatie zijn afgestapt omdat ze hun kind niet meer herkenden.

Op korte termijn blijken de geneesmiddelen effectief in het behandelen van de symptomen. Onderzoek toont aan dat langdurige ADHD-medicatie bij jongeren echter niet werkt: bij de onderzochte jongeren bleven de effecten van de geneesmiddelen uiteindelijk uit en enkel zij die ook gedragstherapie volgden konden hun vorderingen consolideren. En er is meer: het langdurige pilgebruik had tot een groeiachterstand geleid, zowel in lengte als in gewicht. Wat het effect is van langdurige inname op een zich ontwikkelend brein weten we nog niet.

Farmaceutische bedrijven mogen geen reclame maken, maar hebben zo hun eigen middeletjes om een 'nieuwe' stoornis ingang te doen vinden bij het brede publiek: folders in de wachtzalen van huisartsen, zelftests op het internet... Er zijn sensibiliserende websites en verenigingen legio die ADHD-medicatie voorstellen als het normale gevolg van een positieve test en als de meest efficiënte behandeling. Niet verwonderlijk, als blijkt dat bijvoorbeeld de vzw Centrum ZitStil mede wordt gesponsord door farmareuzen Eli Lilly en Janssen-Cilag. ADHD-geneesmiddelen zijn dan ook een gat in de markt gebleken van onze prestatiegerichte maatschappij.

En precies hier wringt het schoentje. Het gevaar bestaat dat ADHD-medicatie een paar-

denmiddel wordt om aan de norm te voldoen en de leerprestaties te bevorderen. Een pil om te voldoen aan onze dromen en onze kinderen te boetsen naar onze verwachtingen: ik hoop dat u hiervan evenzeer huivert als ik. De stimulans die sommige scholen uitoefenen op ouders om hun kinderen te laten testen en pillen te laten slikken zorgt hier voor nog extra druk op de ketel.

Waarom niet overwegen om medicatie als laatste redmiddel aan te wenden? Want er zijn alternatieven die het overwegen waard zijn, zoals bijvoorbeeld gedragstherapie of een aangepast dieet. En gedifferentieerd onderwijs is duur maar zou de 'ADHD-epidemie' ongetwijfeld gedeeltelijk kunnen opvangen.

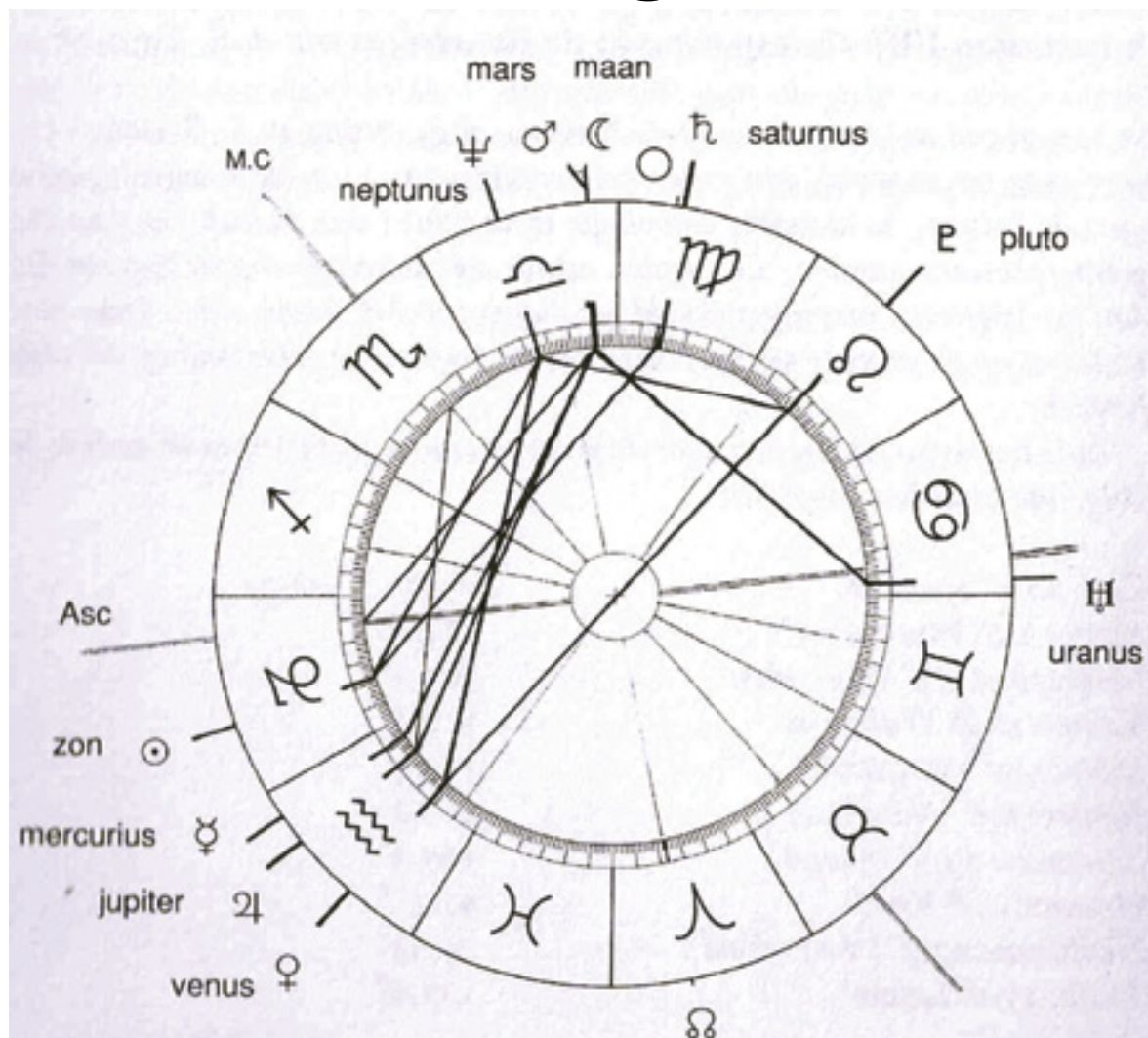
We vinden het blijkbaar nodig om steeds meer kinderen medicijnen te geven die hun aandacht, concentratie en zelfbeheersing verbeteren en hun doorzettingsvermogen stimuleren, eigenschappen vereist voor een goed functioneren in onze maatschappij. Maar als er in België alleen al meer dan 26 500 kinderen zijn die medicijnen krijgen om te kunnen meedraaien in onze samenleving, is er misschien iets mis met die samenleving en niet met de kinderen die we als hyperactief labelen.

De 'goestendoener' van vroeger: de ADHD-lijder van vandaag? Er is ongetwijfeld een groep mensen die baat heeft bij ADHD-medicatie. Maar laten we alert blijven voor valse epidemies en de ogen niet sluiten voor andere manieren om hyperactiviteit in goede banen te leiden.

Kan dit een strijdpunt zijn voor vrijzinnig humanisten? Natuurlijk. Ook de verstrooide gedachten zijn vrij. #

Leentje Van Hoorde

Astrologie, een hardnekkige ziekte

Voorbeeld van een horoscoop. Aan de buitenkant staan de planeten afgebeeld tegenover de Dierenriem. De horizon met de Ascendant loopt dwars door de schijf. De huizen zijn de cirkelsectoren in het midden. De aspecten (hoeken) tussen de planeten zijn voorgesteld door de donkere lijnen op de schijf.

De onzin is de wereld nog niet uit. Vandaar dat De Geus SKEPP uitnodigde een reeks artikelen te leveren die pseudowetenschap en allerlei beweringen over het bovennatuurlijke en paranormale te lijfgaan. In deze slotaflevering neemt Tim Trachet de astrologie op de korrel.

Jean-Sylvain Bailly, astronoom en politicus uit de Franse Revolutie, noemde de astrologie 'de grootste ziekte die de menselijke rede heeft aangetast'. Gezien de grote popu-

lariteit die de sterrenwielarij al meer dan 2500 jaar geniet, is dit niet overdreven. Romeinse keizers, middeleeuwse vorsten en renaissancepauzen raadpleegden astrologen.

Vandaag hebben kranten en tv-zenders een horoscooprubriek en is 'astrologie' een item in de Gouden Gids. Dit ondanks eeuwen van kritiek en verketting.

Hoogstwaarschijnlijk ontstond de astrologie uit de studie van de hemelse voortekenen door de oude Assyriërs. Hieruit ontwikkelden

Astrologie: wat en hoe

Astrologie is de leer die verbanden legt tussen de posities van hemellichamen en de gebeurtenissen op aarde. Om ze te begrijpen is enige technische uitleg noodzakelijk (zie ook de afbeelding op pagina 5).

De horoscoop

Centraal staat de *horoscoop*, een schematische weergave van de hemel op een bepaald tijdstip en een bepaalde plaats. Als iemand een astroloog raadpleegt, dan maakt deze de horoscoop op van plaats en moment van diens geboorte. Ook de horoscoop van bijvoorbeeld een bedrijf of organisatie is mogelijk. In de horoscoop worden de posities vastgelegd van de *planeten*. Daarmee bedoelt men de beweeglijke hemellichamen aan de hemel, dus ook Zon en Maan. Vóór Copernicus werden die immers, samen met Mercurius, Venus, Mars, Jupiter en Saturnus, als planeten beschouwd, die alle geacht werden rond de Aarde te draaien.

Dierenriem

Die planeten zijn voor astrologen wijzers van een groot kosmisch uurwerk. De wijzerplaat wordt gevormd door de *Dierenriem* of *Zodiak*, een denkbeeldige band op de achtergrond, verdeeld in twaalf gelijke vakken, de *tekens*, met de bekende namen Ram, Stier, Tweelingen enzovoort. Dat zijn, verwarrend genoeg, niet de gelijknamige sterrenbeelden. Sterrenbeelden zijn denkbeeldige figuren gevormd door sterren. Er liggen inderdaad twaalf sterrenbeelden van die naam op de Zodiak, maar ze vallen bijna nergens samen met de gelijknamige tekens, die louter twaalf afgebakende vakken aan de hemel vormen.

In (echte) sterren zijn de astrologen niet geïnteresseerd, wel in de positie van de planeten in de tekens. Om die posities te kennen, zijn sterrenkundige berekeningen nodig. Alleen de positie van de Zon is gemakkelijk te bepalen, want de Zon doorloopt in precies één jaar de hele Dierenriem. Als iemand 'zijn sterrenbeeld' kent, bedoelt hij dat hij weet in welk teken de

Zon bij zijn geboorte stond.

Ascendant

Zeer belangrijk voor de horoscoop is ook het punt waar de Zodiak aan de (oostelijke) horizon oprijst (de *Ascendant*). Om dat te weten, moeten plaats en moment van geboorte nauwkeurig gekend zijn. De Ascendant kan immers binnen het uur van teken veranderen, terwijl de planeten dagen, weken of soms jaren in hetzelfde teken blijven.

De hemel wordt vanaf de Ascendant nog eens ingedeeld in twaalf sectoren, de *huizen*, zes boven en zes onder de horizon. Elk huis heeft een nummer van I tot XII. De volledige horoscoop geeft dus de positie van de planeten tegenover enerzijds de tekens – die meedraaien met de sterrenhemel – en anderzijds de huizen, die vastliggen ten opzichte van de horizon.

Venus voor liefde

Het berekenen van al die posities is tegenwoordig een koud kunstje, door het gebruik van gespecialiseerde software. De posities zeggen iets over de 'eigenaar' van de horoscoop. Elke planeet wordt geacht bepaalde van diens kenmerken weer te geven. Zo staat de Zon voor vitaliteit en eerbij, de Maan voor emoties en bewustzijn, Mercurius voor intellect, Venus uiteraard voor liefde maar ook kunstzinnigheid, Mars voor begeerte en moed. De aanwezigheid van een planeet in een teken zorgt voor een combinatie van eigenschappen. Mercurius in Ram zou wijzen op een strijdvast intellect. Als de planeet in een teken met overeenkomende eigenschappen staat, worden die bijzonder opvallend – bijvoorbeeld vitaliteit bij Zon in Leeuw, emotionaliteit bij Maan in Kreeft.

De twaalf huizen symboliseren dan weer elk een bepaald domein van het leven van de horoscoopeigenaar. Zo staat huis I voor de persoonlijkheid, II voor het financieel-materiële leven en III voor de naaste familie. De Zon in teken II kan zelfbewustzijn in financiële kwesties betekenen.

De astroloog houdt ten slotte ook rekening met de hoeken tussen de planeten: staan twee planeten op dezelfde plaats in de Dierenriem (conjunctie), dan versterken ze elkaars eigenschappen; staan ze op een tegenovergestelde plaats (oppositie), dan werken ze elkaar tegen. Zo vertoont elke horoscoop een groot aantal kenmerken die de astroloog moet interpreteren. Een horoscoop trekken mag dan een soort exacte wetenschap zijn, uiteindelijk is de interpretatie ervan gebaseerd op het subjectief oordeel van de astroloog; des te meer daar de eigenschappen vaag en overlappend zijn.

Van karakteranalyse tot medische astrologie

Astrologen zijn het over veel oneens, zelfs over wat ze kunnen. Meestal gelden ze als toekomstvoorspellers, maar veel hedendaagse astrologen hoeden zich daarvoor en beweren enkel een soort psychologie te bedrijven: karakteranalyse van hun klant. Een beperkte groep doet dan weer aan medische astrologie: door elk teken met een lichaamsdeel te associëren, stellen ze een medische diagnose.

Ook op andere terreinen geldt er grote astrologische onenigheid. Zo zijn er verschillende manieren om de huizen te berekenen. Sommige astrologen gebruiken alleen de planeten die al in de oudheid bekend waren, maar meestal worden ook de later ontdekte planeten – Uranus, Neptunus en ook Pluto, hoewel die in de sterrenkunde niet langer als planeet geldt – erbij gehaald. Zelfs de positie van de Dierenriem kan verschillen. Westerse astrologen gebruiken een Zodiak die zowat één teken verschoven is ten opzichte van de Zodiak van de meeste Indische astrologen. En sommige astrologen baseren zich niet op het moment van de geboorte maar berekenen een 'conceptiehoroscoop', met een zeer onzeker tijdstip. Ondanks die verschillen lijken ze alle evenveel succes te boeken.

Tim Trachet is journalist, erevoorzitter van SKEPP en samen met Ronny Martens auteur van *Astrologie: zin of onzin?* (Hadewijch, 1995).

de neo-Babylonische sterrenwichelaars in de vijfde eeuw voor onze tijdrekening het systeem van horoscooptrekken dat we nu nog kennen. De Griekse filosofie, die de kosmos als één groot mechaniek beschouwde, met boven en beneden aan elkaar gekoppeld, zorgde voor een theoretische ondersteuning. De astrologie veroverde snel de Helleense wereld, drong door tot in India – waar nu de grote meerderheid van de astrologen woont – en kreeg via het Romeinse Rijk vaste voet in het Westen. Ondanks aanvankelijk verzet van het christendom – de Bijbel beschouwt waarzeggerij als een duivelse kunst – kende ze de hele middeleeuwen een relatief succes en beleefde ze een hoogtepunt in de renaissance. Daarna ging ze achteruit, eerst door de toegenomen religieuze striktheid ten gevolge van reformatie en contrareformatie, later door de opkomst van de moderne wetenschap. Tijdens de Verlichting leek ze uitgestorven, althans in ontwikkelde milieus. Een eeuw geleden nog schreef de *Petit Larousse* dat 'dit absurd bijgeloof' pas in de zeventiende eeuw volledig verdween. Een illusie... Na een hernieuwde belangstelling, vooral via occulte stromingen als de theosofie, kende ze in de tweede helft van de vorige eeuw een spectaculaire opgang, door alternatieve

bewegingen en new age en door de promotie door de media, via een gecommmercialiseerde pop-astrologie.

Kritiek

Geen empirisch bewijs

Sceptische filosofen uit de oudheid kenden al rake argumenten tegen de astrologie. Zo werd al vroeg opgemerkt dat de meeste mensen hun geboorte-uur niet nauwkeurig kennen, zodat veel horoscopen onjuist moeten zijn. Een andere vraag is in hoeverre mensen met dezelfde horoscoop dezelfde levensloop, vaardigheden en karaktereigenschappen hebben. Sommige astrologen hebben geen moeite om bijvoorbeeld het uitzonderlijk genie van Einstein in zijn horoscoop terug te vinden, maar er moeten meer dan tweehonderd mensen zijn geweest met een identieke horoscoop! Een ander oud bezwaar is dat mensen die op hetzelfde moment omkomen in een veldslag, schipbreuk of brand dus iets gemeenschappelijks in hun horoscoop moeten hebben. De antwoorden van astrologen zijn even weinig eenduidig als duidelijk.

Het voornaamste bezwaar tegen de astrologie ligt echter in de vermeende invloeden van hemellichamen op de mens. De moderne wetenschap kent natuurlijk 'invloeden' van Zon, Maan en planeten in de vorm van straling en zwaartekracht. Sommige zijn reëel merkbaar en in elk geval is er één – zonnestraling – essentieel voor ons. De meeste 'invloeden' zijn op menselijke schaal echter verwaarloosbaar. De zwaartekracht van de Zon en die van de Maan veroorzaken de getijden op Aarde, maar de werking van diezelfde krachten op een individuele mens is zo goed als nihil. Die van de zwaartekracht van Jupiter is nog onnoemelijk kleiner. Hoe dan ook is geen enkele van die krachten van die aard dat hij ons karakter of onze levensloop zou determineren. De geopperde 'kosmische energieën', 'harmonieën' of 'synchroniciteit' zijn niet meer dan vage hypothesen *ad hoc*, zonder enig empirisch bewijs.

Astrologische relaties zijn bovendien totaal absurd. Zo houden astrologen wel rekening met de onderlinge hoek van de planeten ten opzichte van ons, maar niet met het verschil in afstand van de planeten. Venus kan tot 50 miljoen kilometer tot bij ons komen, Saturnus blijft altijd meer dan een miljard kilometer ver. De afstand van sommige planeten tot de aarde kan 300 miljoen kilometer verschillen, naargelang hun positie – omdat de planeten nu eenmaal niet rond de Aarde, maar rond de Zon draaien. Maar dat interesseert de astrologen niet. Het toont hoe weinig de astrologie past in de moderne kennis van zonnestelsel en heelal.

Vaagheid troef

Al die bezwaren zouden niet opwegen tegen het argument dat astrologie werkt. Maar is dat zo? Qua toekomstvoorspellingen doet ze het niet beter of slechter dan andere waarzeggerij: het succes is afhankelijk van de vaagheid van

de voorspelling. Als een aantal astrologen en helderzienden voor 2005 'moeilijkheden' voorspelden voor paus Johannes Paulus II (iemand overlijden voorspellen is altijd gênant), sloegen ze de nagel op de kop. Alleen hadden sommigen dat ook al voorspeld voor het jaar ervoor, of zelfs nog vroeger. Een oude, zieke man moet toch eens overlijden... Men voorspelt echter zelden wanneer de oorlog in Afghanistan zal eindigen en of er een oplossing voor BHV komt. Grote gebeurtenissen met belangrijke gevolgen, zoals 11 september 2001 en de financiële crisis van 2008, werden niet voorspeld.

Astrologen getest

Over de hele lijn gebuisd

Is de astrologie overtuigender op vlak van karakterbeschrijvingen? Daarover is veel interessant onderzoek verricht. Correleren karaktereigenschappen van proefpersonen met de positie van de Zon of een planeet in hun horoscoop? Hebben sommige beroepsgroepen een planeet meer of minder in een bepaalde positie? De resultaten waren over het algemeen negatief. Als men soms een (zwak) verband vond, bleken er problemen met statistische methodes, het verzamelen van gegevens of de vergelijking met controlegroepen. Het is dan ook interessant dat sommige astrologen zich aan controleerbare proeven hebben onderworpen. SKEPP testte zelf ooit een astrologe, zonder dat haar resultaten het niveau van toevalstreffers overschreden.

De meest indrukwekkende tests werden in de jaren 1980 georganiseerd door Geoffrey Dean, een Australische (inmiddels ex-)astroloog die oprecht de waarde van de astrologie wilde onderzoeken. Bij de belangrijkste proef kreeg

elke astroloog de horoscopen van tien anonieme proefpersonen en de resultaten van een psychologische test van elk van hen. De astroloog moest uitmaken welke horoscoop bij welk resultaat hoorde. Vijfenvestig astrologen lieten zich meermaals testen. De resultaten waren rampzalig: de astrologen scoorden niet beter dan toeval. Ervaren astrologen deden het niet beter of slechter dan minder ervaren, meer 'exact' of meer 'intuïtief' werkende astrologen. Bovendien bleken zij het onderling oneens in hun oordeel. Men zou denken dat hun resultaten ten minste sterk op elkaar zouden lijken, ook al waren ze fout, maar er was maar weinig gelijkenis.

De resultaten van deze tests zijn zo indrukwekkend dat men gerust kan aannemen dat de astrologie waardeloos is. Als er ooit aanwijzingen voor het tegendeel opduiken, dan zou het massaal falen van astrologen in voorgaande tests een buitengewoon mysterie vormen.

Met weinig tevreden

Veel astrologen zien de tevredenheid van hun klanten als beste bewijs voor hun kunde, maar dat is niet overtuigend. We weten dat mensen best tevreden kunnen zijn over nepmiddeltjes. Ze herkennen zich in een karakterbeschrijving die gebaseerd is op een verkeerde horoscoop. Proefpersonen die meerdere karakterbeschrijvingen op basis van een horoscoop voorgelegd kregen, slaagden er niet in aan te wijzen welke beschrijving betrekking had op hun horoscoop. Dat is het gevolg van het 'Barnum-effect': we lijken meer op elkaar dan we zelf denken, zodat we een uitspraak die op de meesten van ons betrekking heeft, toch als specifiek voor onszelf ervaren. Voeg daarbij dat de meeste astrologen hun analyses maken tijdens een persoonlijk gesprek met de cliënt, waarbij ze veel over die persoon vernemen.

Professionele astrologen zijn vaak ook helderzienden, kaartleggers of waarzeggers zonder meer. Wellicht zijn de meesten te goeder trouw. Sommige mensen raadplegen een astroloog zoals anderen een psychotherapeut of pastoor bezoeken. De astroloog kan de oorzaak van hun problemen terugvinden in de horoscoop, waardoor hij hun schuldgevoel of onzekerheid kan wegnemen. Psychologisch kan dat positief zijn, maar weegt dit op tegen de nadelen? Er zijn gevallen genoeg van waarzeggers die hun klanten veel geld aftroggelen. De meesten zijn immers kwetsbare mensen met problemen. En wat te denken van een bedrijf dat een astroloog gebruikt voor het aanwerven van personeel? Of wat als de machtigste man ter wereld, zoals wijlen president Reagan, astrologen raadpleegt?

Besluit

Misschien is de astrologie vrij onschuldig in vergelijking met andere vormen van charlatanerie, maar intellectueel is ze een schandaal. Vooral de astronomen storen zich eraan, en niet alleen omdat de voor de astrologie zo noodzakelijke planeetposities uiteindelijk gebaseerd zijn op astronomische berekeningen. Vandaag kunnen we de astrologie alleen maar beschouwen als het fossiel van een vorm van magisch denken, waarbij de planeten voorgesteld worden met de eigenschappen van de goden wier naam ze vroeger kregen. Is het te verwonderen dat astronomen vaak aan de basis liggen van organisaties die pseudowetenschappen bekritisieren? #

Tim Trachet

Het vrijdenkerscollectief 't Zal Wel Gaan in Gent

Rebelse vrijzinnigheid onder Gentse studenten in volle bloei

kleine voorhoede van de oud-'t Zallers werd vaste gast op de wekelijkse bijeenkomsten. In hun kielzog kwamen ook andere oud-'t Zallers zo nu en dan een kijkje nemen. De kloof tussen de generaties werd daarmee ten dele gedicht, in de hoop op herstel van de conjuncturele beweging en daarmee van een tegendraads vrijdenkend studentengenootschap dat op eigen benen kan staan.

De helpende hand van de BOL bleek het ei van Columbus te zijn. Inmiddels is er een sterke toestroom van nieuwe studenten. Nu de aanwezigheid van de oud-'t Zallers minder noodzakelijk wordt, trekken zij zich ook langzaam weer terug en laten de studenten de studenten, tevreden met de nieuwe aanwas. De band tussen het studentengenootschap en de Bond der Oud-Leden heeft echter ook een nieuwe impuls gekregen.

Het Taalminnend Studentengenootschap 't Zal Wel Gaan is zonder twijfel de oudste nog bestaande studentenvereniging in Vlaanderen. Het T.S.G. 't Zal Wel Gaan werd gesticht door Julius Vuylsteke in 1852 onder de leuze 'Klauwaard en Geus'. Vandaag draagt 't Zal vooral het motto 'Niemand's knecht, niemand's meester'. De vereniging noemde zich Vlaams en vrijzinnig en richtte zich oorspronkelijk gedurende vele jaren hoofdzakelijk op het stimuleren van de Vlaamse strijd en de emancipatie van de vrijzinnigheid bij de universiteitsstudenten. Ook werd in 1885 een oud-ledenwerking in het leven geroepen, beter bekend als de Bond der Oud-Leden: de BOL.

It Zal Wel Gaan heeft in de loop der jaren vele jonge mensen in zijn rangen gekend die later belangrijke figuren zijn geworden in allerlei geledingen en sectoren van het maatschappelijk gebeuren. Als filosofische studentenvereniging heeft 't Zal alle belangrijke periodes van de Belgische geschiedenis actief beleefd. Steeds heeft het zich trouw aan zijn oorspronkelijke idealen opgesteld. Ook doorheen moeilijke momenten, op het ogenblik dat de studentenwereld

aan andere thema's voorrang scheen te geven, is er steeds een kern van 't Zallers verder blijven timmeren aan de weg. Zwakkere momenten met minder leden werden afgewisseld met periodes van hoogconjunctuur.

Enkele jaren geleden was er opnieuw sprake van enige windstilte in de toestroom van nieuwe studenten. De BOL besloot toen stappen te zetten om het voortbestaan van het studentengenootschap te waarborgen. Een

Het studentengenootschap vandaag

Organisaties kunnen maar blijven voortbestaan indien ze zich kunnen enten op de (actuele) behoeftes van de individuen die er deel van uitmaken. Dat is iets wat 't Zal Wel Gaan pakweg het laatste decennium aan den lijve heeft ondervonden. Beleven we een renaissance van 't Zal? De levensbeschouwelijke kern is dezelfde gebleven, maar er is zeker sprake van een nieuw elan.

't Zal Wel Gaan ontwikkelt steeds actuele in het oog springende activiteiten. Niet zonder succes trouwens. Dat werpt dan meteen de vraag

't Zal Wel Gaan in gesprek met professor Diderik Batens, maart 2010.

op: hoe komt het dat het 'vrijdenken' de Gentse studenten zo enthousiasmeert? Een aantal factoren vallen op.

Zo is er ten eerste de staat van het maatschappelijk debat. Waar de jaren negentig gekenmerkt werden door een wollig levensbeschouwelijk 'pluralisme', dat onder invloed van een zeker postmodernisme eerder naar onverschilligheid neigde dan naar actief debat, is in het begin van deze eeuw de discussie over de invloed en de wenselijkheid van het geloof opnieuw sterk aangewakkerd. Net omdat de

secularisatie onder druk lijkt te staan, worden haar belangen waarde terug duidelijk.

Ten tweede is er ook een ongenoegen over de wijze waarop de universiteit haar rol vervult. De universiteit bevindt zich steeds meer in een economisch keurslijf. Daarin kiest ze academisch toenemend voor de specialisatie, ten nadele van het creëren van een coherent mens- en wereldbeeld. Dit proces, waarbij kenniscreatie en -verwerving als secundair worden gevoeld ten opzichte van de primaire rol van winstmaximalisatie, is er een

dat de jongeren die wel ernstig en bewust willen leren, ontgoocheld achterlaat. Wie nog een inclusief wereldbeeld wil opbouwen, zal dat maar in zijn vrije tijd moeten doen.

Het hoeft dan ook niet te verbazen dat een aantal jongeren besluit om universiteits-slogans als 'Durf denken' serieus te nemen. Jongeren die werkelijk kritisch zijn en daarin soms eerder door de schoolse hiërarchische context gehinderd werden in plaats van gestimuleerd, vinden hun weg steeds meer naar 't Zal Wel Gaan, als supplement bij het universiteitsle-

ven. Het is door de impulsen van deze mensen dat 't Zal Wel Gaan tegenwoordig zo sterk staat.

De activiteiten van 't Zal Wel Gaan sluiten aan bij de interesses van de generatie waaruit deze vereniging bestaat. Concreet organiseert 't Zal elke dinsdagavond van het academiejaar rijkelijk bevoelde, maar daarom niet minder pregnante discussies bij kaarslicht over uiteenlopende thema's. Daarnaast worden er echter ook bredere activiteiten opgezet met de hele universiteit als doelgroep. Incidenteel zijn er ook meer specifieke activiteiten, zoals onttopingsacties of gedeelde activiteiten met de BOL.

Welke thema's aan bod komen tijdens de avonden bij kaarslicht, hangt grotendeels af van de interesses van wat op dat moment leeft en vragen oproept bij de aanwezigen. Een aantal kwesties blijft echter terugkomen. Zo zijn er de afgelopen jaren heel wat discussies geweest over de effecten en implicaties van de seksuele revolutie, de vraag op welke manier het onderwijs zich zou moeten verhouden tot de maatschappij, de verhouding tussen economie en ethiek, de stand van de hedendaagse cultuur, terwijl ook de gedachten van de renaissance, de Verlichting en de ontwikkeling van een vrijzinnig-atheïstisch wereldbeeld regelmatig worden besproken. Al deze gesprekken vormen uiteindelijk een manier om het eigen levensbeschouwelijk referentiekader te zelfdertijd verder uit te bouwen én kritisch onder de loep te nemen.

Maar er zijn zovél verenigingen die goed werk leveren. Is er dan geen specificiteit van 't Zal Wel Gaan? Een vereniging die zich verbindt rond een politieke stellingname, kan maar zo lang bestaan als die stellingname zelf. De idee-

Uitreiking van de negende Geuzenprijs: samenwerking tussen oud en jong

De heropleving van de rebelse vrijdenkerij binnen 't Zal Wel Gaan, mede dankzij de helpende hand die de BOL heeft toegestoken de afgelopen jaren, beleefde haar voorlopig hoogtepunt in de gezamenlijke uitreiking van de negende Geuzenprijs aan Erwin Mortier en Etienne Vermeersch. Deze prijs is bedoeld als 'een hommage aan signalen van het creatief vermogen van de vrije, kritische geest en als bijdrage tot de uitstraling van een volwassen, ongecomplexeerde vrijzinnigheid', en werd voor het eerst uitgereikt in 1979. Laureaten worden door 't Zal gekozen onder hen die, zonder daarom een onberispelijk boegbeeld te moeten zijn, de mond niet willen houden of de pen niet willen breken tegenover alles wat een vrij, open, meerdimensionaal leefklimaat in Vlaanderen tegenwerkt of bedreigt. De uitreiking van deze editie van de prijs had plaats op zaterdag 20 november in Gent. Daarbij traden het studentengenootschap en de oud-ledenbond dus gezamenlijk op. Oud-leden Herman Balthazar en Tom Schoepen

alsook jong-'t Zaller Anna de Bruyckere verzorgden respectievelijk een terugblik op de geschiedenis van de BOL en de laudatio's voor de laureaten. De laureaten zelf spraken elk een Geuzenrede uit.

Ongeveer tweehonderd leden, oud-leden, geïnteresseerden, sympathisanten en genodigden woonden de academische zitting bij. Alle toespraken, alsook de intermezzo's van illusionist Gili en de dolle majorettes van Vooruit met de kuit, werden door hen als hoogstaand ervaren. Achteraf had een receptie plaats, waarna een honderdtal 't Zallers, hun gasten en de laureaten zich in stoet naar de vroegere franciscanenkerk aan de Oude Houtlei begaven voor een historisch banket. Daar werd op een meer intieme en vooral ludieke manier het feest voortgezet. De dag, die een waardige bekroning is van de heropleving van de rebelse vrijdenkerij onder Gentse studenten, werd naar goede 't Zalleriaanse traditie afgerond op café.

engeschiedenis toont aan dat sommige doelen en ideologieën snel gedateerd zijn, en met hen ook de motivatie tot het oprichten en in stand houden van de bijbehorende vereniging. Feit is dat 't Zal Wel Gaan al veel langer meegaat dan de meeste andere studentenverenigingen aan de universiteit. Jonge 't Zallers houden zich in de eerste plaats bezig met de vragen die zij zélf relevant achten. Zo vernieuwt 't Zal Wel Gaan zich keer op keer. De heel verschillende

periodes in de geschiedenis van 't Zal Wel Gaan tonen dat aan. Toch komt telkens eenzelfde basishouding terug: rebellie, eigenzinnigheid, de wens tot intellectuele diepgang en menselijke vriendschappen, dit alles vanuit een ontembare behoefte om vooral zelf te denken.

Meer info: www.tzawlwelgaan.be #

Dirk De Schrijver

Vaticaanstaat opheffen

Dat een leek, zoals psychiater Peter Adriaenssens, het ontslag eist van de paus als hoofd van de katholieke kerk, is totaal naast de kwestie. Als Europees burger daarentegen, zou ik wel het ontslag durven eisen van de heer Ratzinger als staatshoofd, namelijk van Vaticaanstad. Omdat de Heilige Stoel een theocratie is. 'Vaticaanstaat' hoort in Europa niet thuis.

Omdat het pedofilieschandaal in de katholieke wereld (kerk, scholen, internaten, jeugdbeweging enzovoort) blijft uitdeinen en de katholieke autoriteiten geen ondubbelzinnige signalen geven, eiste psychiater Adriaenssens, ex-voorzitter van de commissie over kindermisbruik in de kerk, in De Morgen van 2 oktober 2010 het ontslag van het hoofd van de rooms-katholieke kerk – van de paus dus. Als vrijzinnige en als atheïst vind ik dat een irrelevante, arrogante en misplaatste eis. Rome kan niet anders dan een dergelijke eis onontvankelijk verklaren. De gelovigen moeten namelijk zelf uitmaken in wie zij hun vertrouwen stellen. Daarom staat de paus nog niet boven de wet: het wereldlijk gezag staat boven de kerkelijke autoriteit.

Beter zou zijn het ontslag te eisen van de heer Ratzinger als hoofd van Vaticaanstad. Of nog beter: om Vaticaanstad op te heffen. In Vaticaanstad wordt de scheiding tussen kerk en staat niet met de voeten getreden, die scheiding is per definitie onbestaande. De drie

wereldlijke machten bestaan er niet, de religieuze autoriteiten bepalen alles. Een dergelijke staatsvorm noemt men een theocratie. Een theocratie is zowat het tegengestelde van een democratie en derhalve in Europa onaanvaardbaar. In alle andere gevallen zouden Europa en de Verenigde Naties moord en brand schreeuwen, niet zo in het geval van de Heilige Stoel. Integendeel: deze theocratie wordt, als toppunt van hypocrisie, ook nog eens bekleed met alle privileges van een wereldlijke macht, zoals een corps diplomatique.

Als Europa binnen zijn grenzen een theocratie voor vol aanziet, moet men niet verwonderd zijn dat lieden als de gewezen president van Frankrijk Giscard d'Estaing en de Europese president Herman Van Rompuy de Europese grondwet van een katholieke zegening willen voorzien (De Standaard, 27 januari 2010) of dat bepaalde islamieten en joden hierin een argument zien om hun theocratische opvattingen te verdedigen. Het Europees Parlement zou zich dan ook *en bloc* moeten uitspreken voor de onmiddellijke opheffing van de theocratie genaamd Heilige Stoel.

Nu vindt u misschien dat ik mij druk maak om niets. Dat Vaticaanstad niets voorstelt. Dan vergeet u dat de Heilige Stoel wereldwijd als een gewone staat wordt erkend, van alle privileges ter zake geniet en lid is van ontelbare internationale fora. Zo werd België op het matje geroepen toen het gerechtelijk apparaat alhier tegen het kindermisbruik in de kerk optrad. Alleen tussen staten is een dergelijk optreden geoorloofd. De Heilige Stoel heeft ook wereldwijd honderden (precies: 651) katholieke universiteiten en ecclesiastische opleidingen of faculteiten onder zijn hoede, waarvan 372 in Europa. De Heilige Stoel heeft als staat dan ook het Bologna-akkoord over het hoger onderwijs ondertekend, is lid van en actief in alle relevante internationale gremia over hoger onderwijs en richtte zelfs een kwaliteitsagentschap op. Op basis van het Bolognalidmaatschap kon Vaticaanstad een akkoord tekenen met Frankrijk over de wederzijdse erkenning van graden en diploma's in het hoger onderwijs.

De betekenis van dit akkoord ligt niet zozeer in de erkenning van diploma's en opleidingen die worden verstrekt door Franse katholieke hogescholen en universiteiten; daarin verschilt Frankrijk niet van Nederland of België. Het is de Heilige Stoel overigens niet om die katholieke universiteiten of hogescholen te doen: de theocratie Heilige Stoel neemt deel aan het Bolognaproces voor zijn ecclesiastische opleidingen, bijvoorbeeld de typisch theologische faculteiten (soms alleenstaand, soms verbonden aan een universiteit, zoals Leuven). Deze opleidingen zijn – uiteraard – bedoeld om de rooms-katholieke leer uit te dragen. Ze hangen trouwens helemaal af van de herderlijke constitutie 'Sapientia Christiana'. Daarin staat overduidelijk dat de ecclesiastische opleidingen bedoeld zijn om geestelijken te vormen, te

De Vaticaanse tuinen in Vaticaanstad. Bron: <http://ciaotutti.nl>.

evangeliseren en samen te werken met de kerk. Bijvoorbeeld: 'Present the truths of Christian revelation to the people of the present day in a manner adapted to various cultures and considering the new issues that arise'. Dat kan niet de bedoeling zijn van het moderne Europa, want zonder scheiding tussen kerk en staat kunnen we niet echt van een rechtsstaat spreken.

Het is dan ook onaanvaardbaar dat de Heilige Stoel als theocratie lid kan zijn van Bologna, dat een initiatief is van democratieën en rechtsstaten. Gewoon omdat een theocratie compleet tegengesteld is aan een democratie.

Het is bovendien onaanvaardbaar omdat een theocratie de scheiding tussen kerk en staat niet kent en de samenleving dus laat sturen door dogma, openbaring en geloof in een opperwezen in plaats van vrij onderzoek, openbaar debat en individuele ontplooiing.

Het is tot slot onaanvaardbaar omdat het ondenkbaar is dat onderwijsinstellingen die samenvallen met één religieuze opvatting aan

de principes van een universiteit, wetenschappelijk onderzoek en ongebonden kennis zouden kunnen voldoen. Of kunt u zich bij 'research in the religious sciences proper to the Church, namely those areas that deal especially with Christian revelation' iets voorstellen dat de toets der wetenschappelijke kritiek zou kunnen doorstaan?

En als wij dit allemaal normaal vinden, vinden we islamitische universiteiten dan ook normaal?

Hef Vaticaanstaat op door alle erkenningen van deze theocratie te herroepen. Schrap derhalve de Heilige Stoel uit alle staatkundige fora. Noteer het ontslag van de heer Ratzinger als staatshoofd. En laat de Heilige Stoel zijn wat de Heilige Stoel kan zijn: de hoofdzetel van het rooms-katholieke geloof, bestuurd door de gelovigen en leden van die kerk. Deze hoofdzetel en zijn vertegenwoordigers zijn, zoals elke vereniging of stichting en haar vertegenwoor-

digers, onderworpen aan de wetten en gebruiken van het land, Europa en de internationaal geldende rechtspraak. #

Eddy Bonte

Meer lezen? De informatie over het Vaticaan en het hoger onderwijs waarop dit artikel hoofdzakelijk is gebaseerd, komt uit *The Bologna Process in the Holy See: origins and implementation* van Franco Imoda. De geestelijke schreef deze bijdrage in 2009 voor de workshop *Current Trends in European Quality Assurance* van de European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA).

De tekst is consulteerbaar op http://www.enqa.eu/pubs_workshop.lasso. ENQA is de vereniging van organisaties die instaan voor de accreditatie (externe kwaliteitszorg) van het hoger onderwijs in Europa en speelt een cruciale rol in het Bolognaproces.

Eddy Carels, voorzitter van Kunst in het Geuzenhuis. Deze lidvereniging van het Geuzenhuis kiest er bewust voor ook jongere en minder bekende kunstenaars die de vrijzinnige gedachte genegen zijn een artistiek forum te bieden. KIG organiseert regelmatig tentoonstellingen en andere kunstzinnige evenementen in het Geuzenhuis en zorgt hierbij voor een eigenzinnige mix van stijlen en disciplines. © Gerbrich Reynaert

U zal het dit jaar nog veel horen: 2011 is het jaar van de vrijwilliger. Onverdroten inzet, gratis bloed, zweet en tranen, tomeloos enthousiasme, sociaal kapitaal voor de warme samenleving... allemaal begrippen die we associëren met vrijwilligerswerk. Het zal u dan ook niet verbazen dat er binnen de Oost-Vlaamse vrijzinnige gemeenschap tal van altruïstische zielen onbaatzuchtig – ‘pro deo’ zou hier als begrip niet op zijn plaats zijn – aan de slag zijn in verschillende organisaties.

We maken graag gebruik van de gelegenheid om hun ‘goede werken’ eens onder de aandacht te brengen. Wie zijn die edelmoedige en groothartige lieden die gul hun schaarse vrije tijd offeren voor het humanisme? Wat drijft hen? In de loop van het vrijwilligersjaar laten we per nummer twee opmerkelijke Onbekende Geuzen aan het woord. Eddy Carels en Wilfried Van der Borgh, de voorzitters van respectievelijk Kunst in het Geuzenhuis (KIG) en SOS Nuchterheid (sosN), bijten de spits af.

Kunst in het & SOS Nuch

Eddy Carels

Hoe lang ben je al vrijwilliger bij Kunst in het Geuzenhuis? Ik ben medeoprichter en was er dus van bij de start in 1989 bij. Sinds enkele jaren ben ik voorzitter.

Hoe kwam je bij KIG terecht?

Al voor het ontstaan van KIG was ik actief in de vrijzinnige beweging, toen het Geuzenhuis nog in de Bijlokevest gehuisvest was. We begonnen met het inrichten van exposities – Etienne Verhellen was de drijvende kracht achter de organisatie daarvan –, en zo zag Kunst in het Geuzenhuis het licht. Fred Braeckman was de eerste voorzitter. We vlogen ertoe onmiddellijk in met enkele ludieke activiteiten, zoals het maken van de collectieve muurschildering in de Bijlokevest.

Wat zijn je taken als vrijwilliger bij KIG?

Als voorzitter volg ik de werking op door zeer regelmatig contact te hebben met het Geuzenhuis, ik loop er wekelijks eens binnen. Ik ondersteun de dagelijkse werking ook praktisch door bijvoorbeeld drank aan te kopen voor onze activiteiten, het materiaal dat we regelmatig ontleen bij Stad Gent op te halen en de tentoonstellingen mee op te bouwen. Ook zit ik de bestuursvergaderingen voor.

Het aanbrengen van ideeën voor nieuwe activiteiten behoort natuurlijk ook tot mijn takenpakket – zo lanceerde ik bijvoorbeeld ons poëtisch ontbijt –, evenals het afleggen van atelierbezoeken om kandidaat-exposanten te screenen. Verder verzorg ik vaak de inleiding op onze vernissages en sta ik in voor het onthaal van de bezoekers op onze activiteiten. En *last but not least* bouw ik het KIG-netwerk

Geuzenhuis Nuchterheid

verder uit door de pr van onze vereniging te verzorgen en contacten te leggen met de Oost-Vlaamse artistieke wereld. Zo vertegenwoordig ik KIG ook in het Cultuurplatform en allerlei andere verenigingen.

Wat is het fijnste aspect van je rol als vrijwilliger?

Merken dat kunstenaars gelukkig zijn bij ons en hen zien groeien als artiest, daar haal ik echt voldoening uit. Ook het menselijk contact dat bij mijn voorzittersrol hoort en de joviale, aimabele sfeer op de vernissages vind ik heel fijn. Wat is er mooier dan de mensen schoonheid te kunnen bieden en ondertussen ook de vrijzinnige gedachte uit te dragen?

En het minst leuke?

Ik zou het echt niet weten...

Wat is tot nu toe jouw mooiste moment bij KIG?

Het is steeds fijn om te merken dat kunstenaars uit de vrijzinnige gemeenschap op een groot publiek kunnen rekenen. Bovendien besteden we niet enkel aandacht aan beeldende kunsten. Dat we erin slagen een brede waaier van kunstdisciplines aan bod te laten komen, maakt me bijzonder gelukkig.

We mogen trots zijn op onze actieve werking: via onze activiteiten brengen we veel volk naar het Geuzenhuis. Daar zijn ook heel wat nieuwe mensen bij die dankzij KIG ons vrijzinnig huis leren kennen.

Welke rol speelt vrijzinnig humanisme bij je vrijwilligerswerk?

Ik ben een echte Gentse geus en engageer mij voor KIG helemaal vanuit mijn vrijzinnig-humanistische overtuiging.

Wilfried Van der Borgh, voorzitter van SOS Nuchterheid. Deze vereniging is een vrijzinnig-humanistisch zelfzorginitiatief voor iedereen die kampt met een afhankelijkheidsprobleem. © Gerbrich Reynaert

Heeft KIG nog vrijwilligers nodig?

We hebben een heel goede bestuursploeg, maar enthousiaste en creatieve mensen zijn steeds welkom om het bestuur te versterken.

Wat wens je KIG in het nieuwe jaar toe?

Dat we een bloeiende vereniging blijven, met veel activiteiten die gesmaakt worden door een groot publiek. En dat we erin slagen onze werking nog breder bekend te maken.

Meer info? 09 220 80 20

www.geuzenhuis.be/html/kig.html

Wilfried Van der Borgh

Hoe lang ben je al vrijwilliger bij SOS Nuchterheid?

Sinds 2002.

Hoe kwam je bij deze vereniging terecht?

Ik heb zelf een afhankelijkheidsprobleem met alcohol en kwam zo terecht bij de Anonieme Alcoholisten (AA). Sinds dinsdag 10 juni 1997 sta ik droog. In 2000 zag ik in Het Vrije Woord een aankondiging van SOS Nuchterheid, dat

twee jaar voordien was opgericht en vrijwilligers zocht. Ik heb toen het contactnummer van de vereniging naast mijn telefoon gelegd, waar het is blijven liggen.

Pas toen ongeveer één jaar later in De Morgen twee vrijwilligers van sosN hun verhaal deden, heb ik de stap gezet en contact opgenomen. Ik begon met op woensdag de bijeenkomsten in het Geuzenhuis bij te wonen. In mei 2002 ben ik dan zelfgestart met een iZZa – een individueel Zelf Zorg aanspreekpunt – in het Centrum Morele Dienstverlening van Aalst.

Wat zijn je taken als vrijwilliger bij sosN?

Mijn belangrijkste taak is het organiseren en in goede banen leiden van de iZZa-bijeenkomst in Aalst, die wekelijks doorgaat op dinsdagavond. Dat betekent dat in mijn agenda elke dinsdagavond voorbehouden is voor sosN. Dat is een groot engagement dat elke vrijwilliger in onze organisatie aangaat.

In het kielzog van de bijeenkomsten vervul ik ook een aantal andere taken: ondersteuning bieden via e-mail en telefoon, de website onderhouden en het forum coördineren. Daarnaast ben ik ook bestuurslid en sinds april 2010 voorzitter van sosN. Ik doe ook de boekhouding en vertegenwoordig onze organisatie in de raad van bestuur van de Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV). Verder trek ik ook regelmatig naar ziekenhuizen en ontwenningsklinieken om er informatie te verstrekken aan zowel hulpverleners als lotgenoten. Ook in scholen ga ik spreken.

Wat is het fijnste aspect van je rol als vrijwilliger?

Merken dat lotgenoten het goed stellen en erin slagen om hun nuchterheid te consolideren. Mensen met een afhankelijkheidsprobleem

die nuchter worden én blijven, zie je echt veranderen. Die evolutie meemaken geeft veel voldoening. Uiteraard zijn ze zelf verantwoordelijk voor die ommekeer, maar beseffen dat we hun een duwtje in de rug hebben kunnen geven, doet me elke keer toch weer iets. En ik spreek uit ervaring als ik zeg dat dat duwtje erg belangrijk kan zijn: tijdens de bijeenkomsten zit je rond de tafel met lotgenoten die weten door welke hel je gaat omdat ze allemaal diezelfde weg hebben afgelegd. Dat levert een grote verbondenheid op.

En waar heb je een hekel aan?

Tot nu toe heb ik als vrijwilliger geen enkele negatieve ervaring gehad. Waar ik echter wel problemen mee heb is oneerlijkheid.

Wat is tot nu toe jouw mooiste moment bij sosN?

Toen SOS Nuchterheid de vzw-structuur aannam. Dat UVV ons opnam als lidvereniging was – samen met de steun die dit met zich meebracht – een heel mooie erkenning voor het werk dat we met zijn allen doen op het terrein. En er is de dankbaarheid van de lotgenoten die we ondersteunen... Ik word er vaak stil van. De blijken van erkenning zorgen ervoor dat je ervoor blijft gaan en geven je de energie en de moed om het engagement vol te houden.

Welke rol speelt vrijzinnig humanisme bij je vrijwilligerswerk?

We dragen het vrijzinnig humanisme hoog in het vaandel, het is echt het uitgangspunt van onze werking: het individu primeert en de mens staat centraal. Dit betekent dat we er bij sosN van uitgaan dat elk individu uniek is en genoeg in zich heeft om, met de hulp van anderen, aan zijn probleem te werken. Hierin schuilt ook het grote verschil met andere zelfhulpgroepen, zoals de Anonieme Alco-

holisten (AA). Die vereniging is sterk religieus getint: elke bijeenkomst start en eindigt met een gebed, en in de twaalf te doorlopen stappen neemt God een belangrijke plaats in – zo vraagt de AA je lot in handen te leggen van een hogere macht.

Dat we vanuit het vrijzinnig humanisme werken, houdt uiteraard in dat we wat deelname aan onze bijeenkomsten betreft pluralistisch zijn: we staan open voor iedereen, want iedereen heeft recht op hulp en zorg.

Heeft sosN nog vrijwilligers nodig?

Jazeker. We hebben in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zeventien afdelingen en het is niet evident om voldoende vrijwilligers te vinden die een wekelijks engagement willen aangaan. Al onze vrijwilligers zijn bovendien ook ervaringsdeskundigen.

Wat wens je sosN in het nieuwe jaar toe?

Dat we overbodig worden. Maar dat is natuurlijk een utopie...

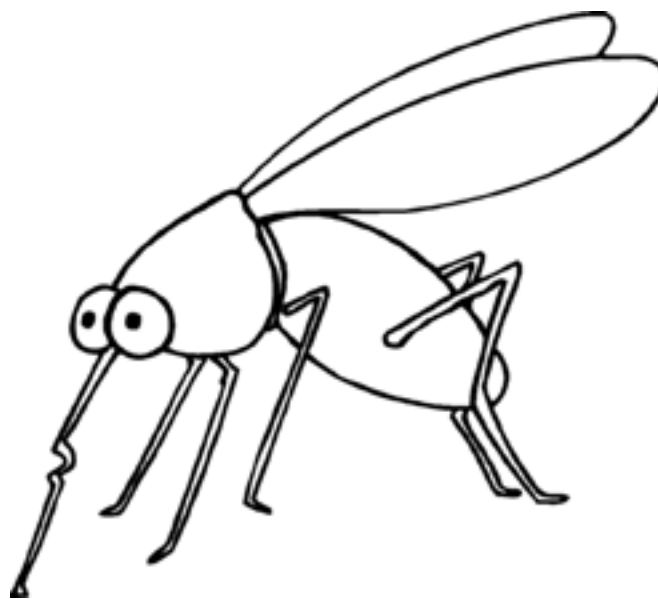
Meer info? 09 330 35 25

info@sosnuchterheid.org

www.sosnuchterheid.org.#

Frederik Dezutter en Leentje Van Hoorde

Crisisdagboek

Siurisinek houdt sinds februari 2009 een crisisdagboek bij. In deze rubriek hebt u de voorbije twee jaar een persoonlijk verslag van de actualiteit kunnen lezen. Hoewel de crisis allesbehalve verslagen is, vindt u hieronder de slotaflevering. Schrijven zonder dat iemand over je schouder meeleest: het is een comfort dat Siurisinek al die tijd heeft moeten missen. Vandaar dat onze 'scherpe vlieg' opnieuw de rust van de eigen schrijftafel opzoekt.

Dinsdag 19 oktober 2010

De Morgen: Open oorlog tussen PS en N-VA
De Standaard: Laatste kans of kiezen

Gisteren 18 oktober was het de eerste keer dat ik de ruiten van mijn auto moest krabben. Jammer, dat betekent dat de winter nadert. Hoe mooi ook de herfst en zijn kleuren, ik haat het korten van het licht.

't Is inmiddels weer druk ten paleize. 't Zit namelijk zo: nadat de bemiddelaars hun job hadden neergelegd wegens niet gelukt, stelde de koning Bart De Wever aan als 'verduidelijker', in 't Frans 'purificateur'. Tien dagen had den Bart tijd en zondag presenteerde hij de andere partijen een nota met een minimumaanbod. 't Was niet lang wachten vooraleer Di Rupo zijn 'non' liet horen en aldus toog de verduidelijker naar onze vorst, die nu in zijn bijna lege toverhoed moet duiken om een oplossing te vinden. In de verte luiden verkiezingsklokken, maar geen één die daar meer heil van verwacht.

Maar 't zijn niet alleen landen zonder regering die in de patatten zitten: in Frankrijk blijft de staking tegen de verhoging van de pensioenleeftijd met twee jaar (voor een volledig pensioen tot 67 jaar) voortduren. De grootste schaarste treedt op in de brandstofverdeling,

en daardoor komt niet alleen het wegverkeer maar ook het vliegverkeer in moeilijkheden. Morgen is het zo ver, want dan zou de Senaat het wetsvoorstel finaal goedkeuren.

Vrijdag 29 oktober 2010

De Morgen: 100 000 ambtenaren extra in vijftien jaar tijd – De gezichten achter ons falende asielbeleid

De Standaard: Gezocht 300 000 (m/v) (ter vervanging van zij die met pensioen gaan, red.)

Katholieken hier te lande roepen alsmaar luidder moord en brand omwille van de uitspraken van hun eigenste kastaar Léonard. Nochtans begrijp ik hen niet, totaál niet. Zij hebben immers altijd gedaan zoals de drie aapjes: horen, zien en zwijgen. Je moet al ziende blind zijn om niet te weten dat Léonard enkel en alleen de standpunten van zijn hoogste gezag, zijn heilige vader de paus van Rome verkondigt. Een ideeëngoed dat dateert van lang vervlogen tijden en nog altijd onveranderd blijft. Wisten zij niet dat de kerk seks alleen maar in het kader van de voortplanting ziet, wisten zij niet dat geboortebeperving nog altijd de zegen niet heeft gekregen? Hoorden zij niet het verzet van de paus tegen de condoomcampagnes in Afrika? Realiseerden zij zich niet dat de pauselijke afkeer van homoseksuelen Afrikaanse rege-

ringsleiders ondersteunt wanneer zij homoseksualiteit strafbaar stellen? Realiseerden zij zich niet dat mensen met een kinderswens veroordeeld worden omdat ze hun toevlucht zoeken in kunstmatige voortplantingstechnieken? Realiseerden ze zich niet dat de kerk de uitweg afsluit voor zovele zieken omdat zij het stamcelonderzoek verwerpt? Realiseerden zij zich nooit hoe meesterlijk de kerkelijke autoriteiten omgingen met het gebruik van doofpotjes? *Nein, sie haben es nicht gewusst*, tot Léonard recht voor de raap ging spreken.

En Léonard is thans aller kop van jut. Jong CD&V gaf gisteren de Lamme Goedzakprijs aan de 'kille, negatieve, passieve' kerk. De erudiete Rik Torfs trok gisteren ook van leer tegen de aartsbisschop. Een hele resem beschuldigingen vloeiden uit zijn mond. Het meest opvallende was dat hij het had over het feit dat Léonards uitspraken niet stroken met de katholieke kerk van België. En maar doordrammen ook dat de aartsbisschop enkel bisschop is van Mechelen en niet voor de hele kerk in België spreekt. Sorry hoor, mijnheer Torfs, maar is nu net de katholieke kerk niet dé geloofsgemeenschap die centraal gestuurd wordt vanuit het Vaticaan? Geachte heer Torfs, en velen met u, vertel me niet dat u niet op de hoogte was van de strenge leer. Vertel me ook niet dat de katholieke uni-

versiteit van Leuven al die jaren niet zijn voeten veegde aan alle pauselijke verordeningen. Sorry hoor, geef mij kastaar Léonard maar, die is tenminste wel recht voor de raap.

Trouwens, het valt me op hoe bedrijvig ik het katholieke debacle volg. Eerst dacht ik dat het aan mijn slechte karakter lag, omdat ik me verkneukelde in alle heisa van de afgelopen tijd – en dat van dat karakter is eigenlijk wel zo, maar toch heb ik een beter excuus. Ik hoop namelijk uit de grond van mijn hart dat de kerk aan macht zal inboeten. Dat zij niet meer in staat zal zijn druk uit te oefenen wanneer de uitbreiding van de wetgeving omtrent euthanasie aan bod komt. Dat zij onvoldoende machtig zal wezen om achter de schermen te bewerkstelligen dat gerechtelijke onderzoeken een andere wending nemen. Dat zij geen medisch onderzoek onder wat voor voorwendsel ook zal kunnen tegenhouden. En wie weet ook dat katholieken eindelijk een keer de schellen uit hun ogen en oren zullen halen en niet meer zullen zwijgen. Maar ach, de hoofdzonde van de traagheid wordt ook door katholieken bedreven.

Maandag 15 november 2010

*De Morgen: Falend waterbeleid eist zware tol
De Standaard: Zonduloed – Minstens 3 doden, 1 vermiste, 2000 woningen ontruimd, straten die rivieren werden, overstroomde scholen die vandaag dicht blijven, ons land kreeg met ongeziene waterellende af te rekenen*

't Was de afgelopen vier dagen geen manna dat uit de lucht viel, maar water, water en nog eens water. Sinds donderdag tot gisteren in de late namiddag heeft het bijna onafgebroken geregend, en dit op een bodem die reeds van water verzadigd was. Met zijn allen zagen we op tv een heleboel mensen die dik in de shit zitten. Stel je even voor: het meeste meubilair naar de knoppen, schade aan alle elektrische toestellen en wellicht geen verwarming meer. Gelukkig bestaat er nog zoiets als een verzekering, maar 't is en blijft een miserie voor de getroffen.

Ook de economische hemel verduistert weer, afgelopen week geen man(na)ische berichten meer over groei in Europa. In het tweede kwartaal werd nog een groei van 1% opgetekend, nu daalde die tot 0,4%. In Duitsland werd een daling met 0,7% genoteerd, in Finland en Oostenrijk met 0,9%. Frankrijk en België zitten op het gemiddelde van 0,4%. Eigenaardig is dat Nederland een krimp van 0,1% noteert, maar door de lage rente op het staatspapier (2,76%) is dat nog niet zo'n ramp.

Echt slecht staan Griekenland, Ierland en Portugal ervoor. De rente loopt daar op tot respectievelijk 11,61%, 8,4% en 7,03%. Griekenland kent daarenboven nog maar eens een negatieve groei van 1,1%, Spanje een nulgroei.

Komt daar nog bij dat frau Merkel en monsieur Sarkozy een plan hebben dat door Blackadder* als 'cunning' zou omschreven worden. Zij willen dat in de toekomst niet alleen de belas-

tingbetalers geld moeten ophoesten wanneer een land virtueel bankroet is, maar dat ook de obligatiehouders, vooral grote banken, mee opdraaien voor de kosten. En hoewel dit feit nog lang geen Europese wet is, zijn institutionele beleggers in groten getale de obligaties van de PIIGS-landen (Portugal, Ierland, Italië, Griekenland, Spanje) beginnen verkopen, in zoverre dat ook Ierland nu virtueel bankroet dreigt te gaan.

Ook hier te lande zijn er tekenen aan de wand die mij verontrusten. Vermits wij nog altijd geen regering hebben, blijven wij alsnog gespaard van grote bezuinigingen, maar heren der wordt al gesnoeid.

Ook las ik zaterdag dat Arcelor Mittal de koude lijnen in Luik voor een periode zal stilleggen, wat technische werkloosheid voor 500 mensen betekent.

Zondag 28 november 2010

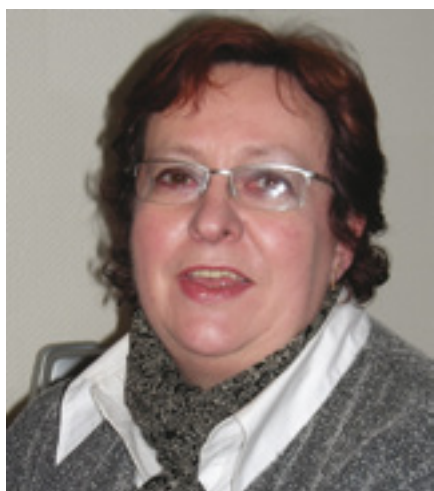
Vanmorgen ben ik met een echt en waarachtig oef-gevoel uit bed gestapt. Oef, onze atheïstische trefdag is voorbij en vooral oef, alles is naar wens verlopen. Eens te meer heeft het bestuur van het Humanistisch Verbond Gent getoond dat het meer levend is dan ooit. Wij hebben met zijn allen ons beste beentje voorgezet om een succesvolle trefdag op te bouwen en kunnen nu tevreden terugkijken en zeggen dat 'het goed was'. Het regende immers complimentjes van deelnemers.

En blijkbaar kon mijn geluk vandaag niet op, want ook moeder natuur toonde zich van haar schoonste kant. Een wit berijpt landschap van bomen en struiken, net een sprookje. 't Was dan ook met een goed gevoel dat ik met mijn ventje een laat zondags ontbijt genoot. Wat kan het leven toch heerlijk zijn...

Voor sommigen althans, want de economische berichtgeving en besparingstijdingen waren deze week niet van de poes. Maar vandaag sluit ik daarvoor eventjes de ogen, en geniet wat *hic et nunc* mij biedt. #

Sivrisinek

* Uitspraak van Baldrick in de humoristische BBC-reeks *Blackadder* met Rowan Atkinson.

© CMD Ronse

In memoriam Ingrid Masure

30 maart 1948 – 24 november 2010

Voorzitter A. Vermeylenfonds Ronse, UVV-personeelslid Centrum Morele Dienstverlening Ronse, secretaris raad van bestuur Vrijzinnig Centrum vzw De Branderij, vrijwilligster Stuurgroep Morele Bijstand vzw

Sinds wij Ingrid leerden kennen in het kader van het August Vermeylenfonds kan zij symbool staan voor de fundamentele waarden, de idealen die in de statuten van het Vermeylenfonds vermeld staan, namelijk een democratisch socialisme, een vrijzinnige levensvisie, een Vlaams bewustzijn en de culturele verrijking van zijn leden.

Haar socialisme was er een met gebalde vuist. Haar vrijzinnigheid was er een zonder compromissen. Haar Vlaams bewustzijn was er een zonder racisme. En haar culturele verrijking werkte bij haar in twee richtingen: wanneer ze zelf genoot van cultuur, dan wilde ze vooral dat ook de anderen daar konden van genieten.

Dankzij al deze en andere idealen is ze erin geslaagd om het Vermeylenfonds Ronse na een moeilijke periode herop te starten en nieuw leven in te blazen. Dit was mogelijk dankzij haar geduld, haar doorzettingsvermogen en haar sympathieke koppigheid.

Samen met haar familieleden en vrienden, die trots mogen zijn op haar, danken wij Ingrid voor alles wat ze in haar en ons leven heeft gebracht, en ook voor de dapperheid waarmee ze haar ziekte heeft gedragen.

Namens het August Vermeylenfonds,
Johan Soenen

Lezer, dit is uw rubriek. Forum is het discussieplatform van De Geus. De redactie behoudt zich het recht voor om uw bijdrage in te korten, echter zonder dat aan de essentie van uw boodschap wordt geraakt. Uitzonderlijk wordt een bijdrage niet gepubliceerd omwille van plaatsgebrek of omdat het behandelde thema al vaak aan bod is gekomen. Heel uitzonderlijk wordt een bijdrage niet gepubliceerd omdat de inhoud volkomen in strijd is met onze beginselen. Stuur uw reacties bij voorkeur via e-mail naar leentje@geuzenhuis.be of op ons adres Kantienberg 9–9000 Gent.

Levensbeschouwelijke vakken: arm vrijzinnig Vlaanderen

Al enige tijd probeer ik de discussie over de levensbeschouwelijke vakken aan te zwengelen. Het verzuilde schoolpactstelsel, waarin leerlingen in officiële scholen *apart* gezet worden volgens levensbeschouwing en in confessionele scholen enkel levensbeschouwelijk onderwijs *vanuit één* levensbeschouwing kunnen volgen, is niet meer aangepast aan onze tijd. Een systeem waarin men ervan uitgaat dat elke ouder zijn/haar kind niet-neutraal, geëngageerd levensbeschouwelijk onderwijs wil geven, strookt niet met de realiteit. Bovendien is het niveau van de levensbeschouwelijke geletterdheid bij achttienjarigen erg bedroevend, en dit na twaalf jaar levensbeschouwelijk onderwijs, twee uur in de week.

Daarom pleit ik voor een verplicht inclusief vak over levensbeschouwingen en filosofie in alle scholen en netten. Dit vak moet, twee uur in de week en gespreid over twaalf jaar leerplichtonderwijs, ruimte bieden voor maatschappelijke, ethische, levensbeschouwelijke en filosofische vraagstukken.

Over de inhoud en de structuur van het vak moet nog verder worden nagedacht met verschillende experts. De huidige leerkrachten levensbeschouwelijke vakken en hun opleidingen moeten hier als ervaringsdeskundigen

bij betrokken worden. Naast het eenheidsvak kunnen de geëngageerde vakken op facultatieve basis aangeboden worden – waarbij de naam niet-confessionele zedenleer beter vervangen wordt door de naam vrijzinnig humanisme.

Als verdediger van dit eenheidsvak krijg ik veel steun. Maar er is ook veel kritiek, vooral vanuit katholieke en vrijzinnige hoek – van waaruit de kritiek zelfs erg hard en op de man wordt geformuleerd. Neem de lezersbrief van Frank Roels in het septembernummer van De Geus (verscheen verkort ook in De Morgen). Roels bekritiseert mijn voorstel met volgende *ad hominem* argument: 'Heeft Loobuyck deze visie overgehouden aan zijn eigen confessionele opleiding, of aan het trauma dat hij zijn geloof verloren heeft (tijdens zijn studie godsdienstwetenschappen aan de Katholieke Universiteit Leuven)...' Ik ben ondertussen bij mijn therapeut geweest, maar hij stelt mij gerust: Roels moet zich vergissen – hoe kan het ook anders want de man kent me niet –, er is geen trauma te vinden.

Ik ben ontgoocheld over de manier waarop de vrijzinnige zuil de rangen sluit als het over dit onderwerp gaat. Het is alsof over alles vrij mag (moet!) worden nagedacht, maar niet over de levensbeschouwelijke vakken, want dan raken we aan de macht van de zuil. Ik schaam me als vrijzinnige te moeten vaststellen dat vrijzinnigen tegenwerken om filosofie op het curriculum te krijgen. En het is ontstellend dat juist vrijzinnigen allerlei intellectueel oneerlijke argumenten naar boven halen om de discussie niet ten gronde te moeten voeren.

Ik daag u uit. Laat eens alle verzuilde machts-overwegingen achterwege en geef me nu eindelijk eens één *inhoudelijk* argument om *als vrijzinnige* tegen de invoering van een vak over levensbeschouwing en filosofie te zijn. Ik ben al Vlaanderen rond geweest (en daarbuiten) om hierover te discussiëren, maar een inhoudelijk vrijzinnig tegenargument heb ik nog niet gekregen. #

Patrick Loobuyck, professor Levensbeschouwing en Moraalfilosofie aan de Universiteit Antwerpen en de Universiteit Gent

Interview met Hubert Dethier

Filosofie als ophelderend denken

*Het lijkt onbegonnen werk om de veelzijdige intellectuele werkzaamheid van professor emeritus Hubert Dethier (77) te beschrijven. Het lezen van zijn magnum opus *De beet van de adder* is als een wandeltocht door een dicht en volgroeid filosofisch woud met hier en daar een open plek. Open plekken die baden in het licht waarbij de utopische verbeelding als sociaal engagement primeert. De verschillende boeken van *De beet van de adder* zijn stuk voor stuk wilde orchideeën, even zeldzaam als moeilijk. Vorige maand werd het gloednieuwe vijfde deel *Op de gelukzalige eilanden*. Flamen de utopie voorgesteld in het Geuzenhuis. Voor *De Geus* de uitgelezen kans om de man eens op te zoeken voor een diepgaand gesprek. Het interview is – net zoals zijn werk – stevige kost.*

Ik ben verheugd om hem nog eens te ontmoeten, want ooit zat ik in een aula van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) aan zijn lippen gekluisterd. En ook vandaag heeft Hubert Dethier niets van zijn retorisch talent verloren: hij blijft een begenadigd spreker. Ik ontmoet hem ten huize van de filosoof in Vilvoorde. Compagnon de route Jan Van den Brande, Dethiers twee katten en een paar lekkere glazen rode wijn houden ons gezelschap.

Van Lolita tot Nietzsche

Voor mij bestaat de roman alleen voor zover hij me dat verschaft wat ik grofweg esthetisch genot zal noemen, oftewel een besef op enigerlei wijze verbonden te zijn met andere bestaansvormen waarin kunst (nieuwsgierigheid, tederheid, vriendelijkheid, vervoering) de norm is.' Richard Rorty haalde dit citaat uit *Lolita* van Vladimir Nabokov aan in Wim Kayzers programma *Van de schoonheid en de troost*. Valt uw relatie tot de filosofie te vergelijken met Nabokovs en Rorty's relatie tot de literatuur?

Ongetwijfeld. Het citaat uit *Lolita* biedt een goed overzicht van geestestoestanden en existentiële ervaringen die Karl Jaspers samenvat in het concept 'filosofische religiositeit'. De algemene religiositeit is gericht op troost, samenhang en hoop. Filosofische religiositeit, ook wanneer haar uitgangspunt atheïstisch is, is gericht op transcendentie, op het te boven komen van de gegeven werkelijkheid. Op de een of andere wijze wordt de gegeven werkelijkheid

Filosofische religiositeit, ook wanneer haar uitgangspunt atheïstisch is, is gericht op transcendentie.

moment dat het gegeven wordt vastgesteld, is er ook het niet-gegeven. Daarom proberen de meeste filosofen te weten 'hoe het is'; pas dan kunnen ze ook dit gegeven te boven komen.

Dit fundamentele kenmerk van de filosofische religiositeit hebben filosofen gemeen met dichters en kunstenaars. Zij houden zich, zoals Nabokov impliciet suggereert, aan de feitelijkeheid, maar bekritiseren ze vanuit een 'eigenlijke' realiteit of idealiteit, die ze in hun kritiek onthullen. Uit die houding ontstond de roman, waarin kritiek uitgeoefend wordt op de gegevenheid en tegelijkertijd een idealiteit wordt verondersteld. Hegel wijst op de Don Quichot als een voorbeeld van kritiek op het ridderlijke ideaal.

geweigerd. De filosoof is *unzeitgemäss*. De beweging naar transcendentie omvat de eigenlijke 'geestelijkheid' van de filosoof, zelfs indien hij er een materialistische wereldbeschouwing op nahoudt. Vanaf het

Vanuit een filosofisch-religieus perspectief beschouwd zijn de roman en de muziek wezenlijke kunstvormen, omdat in beide sprake is van transcendentie. Er is een rechtstreeks verband tussen aan de ene kant de plastische kunsten en aan de andere kant de roman en de muziek. Arnold Schönberg is, net als Nabokov op zijn gebied, een van de meest markante en bewuste vertegenwoordigers van de filosofische religiositeit. Zijn hele oeuvre heeft een grote filosofische betekenis, net zoals dat van zijn leraar Gustav Mahler en dat van Varèse, Messiaen, Boulez, Stockhausen, de oudere Stravinsky, Prokofiev en Sjostakovitsj.

Het muzikaal en artistiek gebeuren is zo belangrijk op religieus en filosofisch gebied, dat de traditionele *begripsklieverij* die zich als filosofie voordoet maar er niets meer mee uit te staan heeft, gewoon belachelijk wordt. Wellicht is Martin Heidegger, zoals Leopold Flam suggereert, de enige denker die het belang hiervan heeft ingezien. Geïnspireerd door Hölderlin schept Heidegger een indrukwekkende mythologie, waarbij hij zich, zoals Nabokov, niet neerlegt bij het gegeven, maar innig naar elders verwijst en de wereld transcendeert, onder meer door de mens 'een sterfelijke' te noemen, een wezen dat de 'dood vermag' en zichzelf verwezenlijkt door elk gegeven te 'overspringen'. In dit opzicht valt mijn relatie tot de filosofie te vergelijken met Nabokovs relatie tot de literatuur.

De titel *De beet van de adder* en de ondertitels in het werk verwijzen naar fragmenten uit *Also sprach Zarathustra* van Nietzsche. Ik herinner mij dat u in uw lessen de *Zarathustra* het schip noemde waarmee je naar alle andere werken van Nietzsche kon varen. Is dit werk – of breder het hele oeuvre van Nietzsche – het schip waarmee

Hubert Dethier

- Geboren in 1933 in Lembeek-Halle.
- Promoveerde in 1967 onder leiding van professor Leopold Flam op een proefschrift over Pietro Pomponazzi.
- Was vanaf 1969 tot zijn emeritaat in 1995 als hoogleraar verbonden aan de VUB, waar hij onder andere *Filosofie van de oudheid en de middeleeuwen*, *Filosofie en kritiek van de religie* en *Semiotiek* doceerde. Doceerde aan de Universiteit van Amsterdam onder andere *Cultuurfilosofie* en *Marxistische esthetica*.
- Kreeg in 1997 de *Prijs van het Vrijzinnig Humanisme*.
- Heeft talrijke publicaties op zijn naam staan, onder andere *Summa averroïstica*, *De beet van de adder*, *Het gezicht en het raadsel* en *De geschiedenis van het atheïsme*.

© Gerbrich Reynaert

u doorheen de filosofische zee vaart?

Op zuiver wijsgerig vlak was *Also sprach Zarathustra* – een toppunt in mijn filosofische jeugdlectuur – voor mij steeds een efficiënte begeleiding bij de verdere en meer doorgedreven lectuur en bestudering van Nietzsche. Daar zijn verschillende redenen voor, waaronder die van Nietzsche zelf om voor de figuur van Zarathustra te kiezen. Flam licht Nietzsches motief toe in zijn inleiding tot de Zarathustra-commentaren: Nietzsche koos voor Zarathustra omdat hij in hem een aristocraat zag, de stichter van een godsdienst die een beroep doet op de kracht, op de strijd, op de dubbelheid van de mensen en de natuur. Deze dialectica vond Nietzsche ook bij Heraclitus. Hij koos de laatste niet als spreker omdat hij geen stichter was van een godsdienst, Zarathustra wel. *Also sprach Zarathustra* moest een nieuw evangelie voor de vrije geesten worden. Nietzsche wilde de stichter worden van een atheïstische religie.

Dichterlijkheid

betekent bij

Nietzsche

uitbeelding.

Er dient ook rekening gehouden te worden met de figuur van Sarastro uit *De Toverfluit* van Mozart.

Waarom koos Nietzsche een denkbeeldige figuur? Waarom schreef hij niet *Also sprach Nietzsche*? Om een poëtische figuur te vinden, waardoor hij dan een zekere afstand nam ten aanzien van de gezegden van Zarathustra, die een pseudoniem voor Nietzsche werd. Zoals Kierkegaard heeft Nietzsche niet rechtstreeks gesproken, hij wou suggereren. Zo liet hij dan de deur open voor allerlei interpretaties. *Also sprach Zarathustra* zit vol symboliek en allusies, dubbelzinnigheden en gedachten, die men zoals bij een filosoof als Flam tussen de regels dient te lezen.

Met dit werk wordt ook de verhouding van

de dichter tot de denker geherdefinieerd.

Inderdaad, en dit is een veel belangrijker probleem... Nietzsche kan beschouwd worden als dichter-filosoof omdat hij een existentiële denker is die zijn leven uitbeeldt – niet alleen verbeeldt –, zoals dit later ook door Jean-Paul Sartre zal gedaan worden.

Dichterlijkheid betekent bij Nietzsche uitbeelding. Hij handelt in dit opzicht in tegen-gestelde zin van de prozaïsche filosofen die een voorbeeldje aanhalen om hun gedachte te illustreren. Nietzsche illustreert nooit, net zomin als Plato. Al zijn beelden zijn geen voorbeelden, maar werkelijkheid, de uitdrukking van zijn diepste existentie. Hij zegt niet 'zoals', hij vergelijkt nooit, maar het beeld dat hij oproept is noodzakelijk, het moet er zijn. De winter is hij, ook de herfst, de boom, de slang en de adelaar. Zijn symbolen zijn diep beleefde werkelijkheden. Daarom zijn ze ook van een pakkende grootheid die nooit geëvenaard is, behalve door het theater van Jean-Paul Sartre.

Alle genoemde filosofen zijn dergelijke schepen geweest: Nietzsche, maar ook Hegel, Kierkegaard, Sartre, daarnaast Karl Jaspers en de dwarsliggers Foucault en Lévi-Strauss. En Flam zelf natuurlijk, die door zijn diepe en grondige kennis van de filosofie – een zeldzaamheid tegenwoordig – een hele ontdekkings- en verkenningvloot te zijner beschikking had.

Duel met Flam

De beet van de adder is ook voortgekomen uit de levenslange dialoog die u onderhield met Leopold Flam. Dit was vaak een haat-liefdeverhouding. Flam heeft u niet

alleen enorm geïnspireerd maar vaak ook diep gekwetst. Is het schrijven van *De beet van de adder* ook een poging geweest om die relatie te doordenken en beter te begrijpen?

Ja, het is inderdaad een poging geweest om de ontstane existentiële, sociale en intellectuele methodologische breukvlakken te overbruggen die tijdens mijn doctorale arbeid tussen Flam en mij ontstaan waren.

Nietzsche wilde

de stichter

worden van een

atheïstische

religie.

Een aantal zaken leidden tot wat overdreven bemoeizucht bij Flam en tot een aantal existentiële en intellectuele

misverstanden: discussies over de opvatting van het huwelijk en over de rol van de vrouw; een arrogante groep eenzellige enkelingen die niet echt thuishoorden in de Vlaamse Vereniging voor Wijsbegeerte, opgericht in 1959; de uitstekende verhouding die ik onderhield met collega's van een universiteit die Flam niet in zijn hart droeg; het wantrouwen in mijn 'ambigue' natuur die eerder open en verzoenend was dan stug en slaafs en die dus als verraad werd gekenmerkt; een zekere voorkeur voor filologie; bepaalde kritische publicaties.

Maar u botste niet op het vlak van het hanteren en uitbouwen van een filosofische taal.

Daar waar sommigen last hadden met Flams oraal filosofisch taalgebruik in teksten, had ik daar – ondanks het feit dat de slordigheid en onduidelijkheid ervan mij soms stoorden – minder last van. Over één zaak waren wij het overigens duidelijk eens: een filosoof isten volle filosoof voor zover hij een dichter is, wat niet betekent dat een dichter ook noodzakelijk een filosoof zou zijn. Een dichter heeft immers een

Professor emeritus Hubert Dethier. 'Vanuit een filosofisch-religieus perspectief beschouwd zijn de roman en de muziek wezenlijke kunstvormen, omdat in beide sprake is van transcendentie'. © Gerbrich Reynaert

eigen taal waarin hij zich geheel kan uitdrukken en die hij om die reden helemaal is. Een filosoof heeft in de eerste plaats met de woordenschat af te rekenen die te zijner beschikking staat. Blijft hij bij dit aangeleerde vocabularium en diept hij het niet uit, brengt hij het niet tot een werktuig terug dat zijn eigen bestaan zou vertolken, dan is hij geen filosoof. Elke filosoof – Nietzsche en Heidegger vooral, Flam ook maar in mindere mate – streeft naar een eigen taal en dat is zijn dichtsterkte.

Maar ondanks deze verstandhouding heeft Flam u diep gekwetst?

Door zijn aantijgingen van verraad, complotvorming en onoprechtheid heeft Flam me inderdaad diep geraakt, terwijl hij zelf vaak

omgeven was door een 'feodale' groep van zogenaamde getrouwen die van zijn lichtgevoeligheid en soms acute gebrek aan praktische mensenkennis misbruik maakten om hem te manipuleren en te beïnvloeden.

Het creëren van *De beet van de adder* heeft me geholpen de wrevel van me af te schrijven, aan overcompensatie te doen voor het ressentiment dat in me knaagde. Het schrijfproces stelde me – zeker door een vermenigvuldigde aandacht voor zijn kennis, inzicht en opsporingswerk – in staat Flam te respecteren, me in zijn werk in te graven en het zoveel als dat mogelijk was creatief door te voeren. Maar dat is niet alles: het zette me er ook toe aan mea culpa te slaan en na te gaan in welke mate zijn

houding verantwoord was. Had ik misschien zelf bijgedragen aan de conflicten? Dat heb ik onderzocht door onze samenwerking met meer moed en een groter inlevingsvermogen onder de loep te nemen, rekening houdend met Flams kwetsbaarheid. Het schrijven van *De beet van de adder* heeft me in staat gesteld het meest positieve in de verhouding veilig te stellen, me beter in hem in te leven en me zelfs met hem te vereenzelvigen, voor zover zoiets als toppunt van vervreemding menselijk mogelijk is...

Is *De beet van de adder* ook een strijdschrift?

Zeker weten, er zit heel wat hedendaagse godsdienst-, maatschappij- en ideologiekritiek in verweven, samen met veel aandacht voor een filosofische religiositeit.

Filosofische evergreens

Samen met de kritiek is het bieden van alternatieven een andere rode draad in uw werk. Zo is een groot deel van *De beet van de adder* gericht op het aanbrengen van mogelijke alternatieven en inspiratiebronnen. In het eerste deel gaat het om het alternatieve gedachtegoed van de ketters en de vrijdenkers, die zich hebben verzet tegen de onderdrukkende macht van de christelijke doctrine. Tevens toont u aan dat zonder deze christelijke macht het opstandige denken van de ketters zich nooit had kunnen ontwikkelen.

De onderdrukkende macht van de christelijke doctrine is inderdaad op dialectische wijze mede bepalend geweest voor de ontwikkeling van dit alternatieve gedachtegoed en voor het ontstaan van kritische alternatieven.

Elke ideologie is immers vals omdat ze zich op voorhand – en totaal – uitspreekt over de werkelijkheid en de toekomst uitschakelt. Zij veronderstelt een bepaalde, onwrikbare orde, terwijl die orde een illusie is. Het gevolg hiervan is dat zij de horizon van het denken afsluit en de mogelijkheid tot verder onderzoek uitschakelt. De ideoloog is ervan overtuigd dat er een absolute waarheid bestaat, dat hij alles weet en kan verklaren.

De polemie

behoort tot

het zware

geschut van de
propaganda.

Een ideologie is eensluitend: ze bevat een credo dat scherp omlijnd wordt en geen discussie meer toelaat. In menig opzicht zijn discussie en debat verkapt dogmatische

middelen van de autoritaire gedachte: ze zijn middelen om aan 'de onwetenden' de waarheid te doen kennen en de tegenstander in het zand te laten bijten. De polemie behoort tot het zware geschut van de propaganda. Hitler heeft aanhoudend gebruikgemaakt van dit middel. De ideologie heeft daarom een antithese nodig om des te sterker haar these ingang te doen vinden en te laten zegevieren. Vandaar mijn stelling dat zonder de christelijke macht het opstandige denken, als negatie ervan, zich niet had kunnen ontwikkelen.

De filosofie is in deze context trouwens volledig tegengesteld aan ideologieën. Sommige filosofen, zelfs Descartes, hadden wel de neiging om ware principes op te stellen, maar daar zij een authentieke filosofische houding hadden, kwamen zij er niet toe een totale leer te vormen – zelfs Hegel niet. Het gevolg hiervan is dat de meeste filosofen niet verouderd zijn. Zij zijn leesbaar omdat hun leerstellingen in menig opzicht bijkomstig zijn, zelfs wat ze over God schrijven is op zich niet primordiaal.

Met *Op de gelukzalige eilanden*. Leopold Flam en de utopie wordt voorlopig de magistrale reeks van *De beet van de adder* afgesloten. Ongetwijfeld was het reeds de grote verdienste van Hubert Dethier om ons in de eerste vier delen de ogen te openen voor een weinig gekende erostraditie die nochtans reeds uitvoerig door Leopold Flam werd verkend. Wat het vijfde deel zo ongemeen boeiend maakt, is dat Dethier de eros bovendien weet te verbinden met een lange traditie van utopische denkers. Hij geeft ons, in het licht van Flams onderzoek, een inzicht in de manier waarop het begrip eros overleefde en doorwerkte in een gewijzigde eschatologische of utopische vorm, zoals dit onder meer het geval was in talrijke ketterse bewegingen en in de hedonistische, libertijnse filosofie.

Hubert Dethier, *Op de gelukzalige eilanden*. Leopold Flam en de utopie, VUBPRESS, 2010, 736 pagina's, ISBN: 9789054877189. Normale verkoopprijs: € 29,95. Lezers van *De Geus* kunnen het boek bestellen met een korting van 25% (excl. € 4,95 verzendkosten) via www.aspeditions.be of info@aspeditions.be met de code GEUS02 (actie geldig van 24 december 2010 tot 24 januari 2011).

In 1997 kreeg u de Prijs van het Vrijzinnig Humanisme. Maar als vrijzinnig humanist neemt u een merkwaardige positie in. Steeds is er in uw denken een religieuze dimensie aanwezig die zich tijdens uw leven heeft geuit als een innerlijke tweestrijd tussen geloof en weten. Kan een vrijzinnig humanist tegelijk atheïst en religieus zijn?

Ja. Alles hangt ervan af wat men onder atheïsme en religie verstaat. Atheïsme is de ontkenning van het bestaan van 'God' als een eigen werkelijkheid buiten mens en wereld. Atheïstische uitingen komen in alle tijden voor, ze zijn waarschijnlijk zo oud als de religie zelf.

Geen enkele definitie van het begrip 'atheïsme' kan alle toepassingen ervan volledig dekken. Iemand is volgens onze definitie 'atheïst' als hij het geloof in een metafysische god en in

een eindige antropomorfe God verwerpt. En *last but not least*: als hij opkomt voor vrijheid.

Het atheïsme wordt ten onrechte steeds opgevat als een loutere negatie van God, terwijl die negatie slechts de eerste stap is naar bewustwording. In het atheïsme is een denken vervat van de eindigheid in de eindigheid. Dit denken ontwerpt zich dus in de eerste plaats in een existentiële dialectiek van een eindig bestaan dat in een eerste fase afstand heeft gedaan van de behoefte aan medelijden – met andere woorden vergiffenis, heil en verlossing. De atheïst tracht zijn droefheid en wanhoop zelf te overwinnen zonder de bijstand van een trooster van welke aard ook. Eigenlijk kan pas van hieruit een filosofie van de existentiële verwezenlijking worden uitgewerkt. Ondanks het besef van de werkelijkheid en de eindigheid stelt zich hier het probleem van de transcendentie, de omzetting van de gegeven

De meeste
filosofen
zijn niet
verouderd.

feitelijkheid in een of andere vorm van idealiteit, die een filosofische religiositeit oproept en mogelijk maakt. De beweging naar transcendentie en het verlangen de gegevenheid te overstijgen worden onder meer weergegeven door een atheïstische spiritualiteit.

Eros en andere goden

Als *De beet van de adder* een roman was, dan was Eros als god van liefde het hoofdpersonage. In de laatste drie delen komt hij volledig op de voorgrond te staan en treedt u op als zijn beschermer. Vaak is de Erosfiguur in de geschiedenis van de filosofie, theologie en literatuur geredu-

ceerd tot een duivelse kwelling. U stelt dat deze historisch dominante benadering van Eros ervoor heeft gezorgd dat een andere betekenis verdonkermaand is geweest, namelijk die van Eros als bron van het utopische verlangen.

Inderdaad. Een opvallend kenmerk van de nieuwe religiositeit is de erotische ervaring van de natuur als het eeuwig vrouwelijke. Het gaat om een natuurreligie die in de oudheid onbekend was. Zij vindt bij Spinoza haar meest adequate en consequente uitdrukking. Rousseau heeft ze in de zin van het primitieve en de eenvoud uitgewerkt, terwijl ze in de romantiek – of de tweede renaissance – een religieuze droomwereld werd. Het dichterlijk pantheïsme van de renaissance bestaat overigens nog altijd en weerspiegelt wellicht nog het beste die wijsgerige religiositeit. Verschillende filosofen hebben in de loop van de geschiedenis deze natuurreligie in de meest uiteenlopende termen beschreven. Het dichterlijk pantheïsme gaat gepaard met geestdrift voor de eigen scheppende subjectiviteit. Goethe drukt het uit in *Prometheus*, Hölderlin in *Hyperion* en *Der Tod des Empedokles*, Shelley in *Prometheus Unbound* en *Ode to the West Wind*.

Typisch voor het poëtisch pantheïsme is dat de goddelijke substantie zich in scheppende enkelingen verwezenlijkt, die hierdoor hun eigenlijke geloof verkondigen. Maar die goddelijke substantie is ook, als een vonkje dat aangewakkerd moet worden, aanwezig in de anderen. Als het vonkje sluimert leidt men een leven van gemakzucht. Bij het gewone volk is die goddelijke substantie veel levendiger, vandaar de grote verering van het primitieve, de volksgeest, de natuurlijke mens.

Het dichterlijk pantheïsme is een uniek fenomeen, een van de belangrijkste vormen van de

filosofische religiositeit. Het natuur-theïsme, dat aan dit pantheïsme grenst, is nochtans zelf geen pantheïsme, noch een zuiver theïsme met een persoonlijke schepper. De natuur wordt verheerlijkt als een magisch erotische macht: de 'Vrouw-Natuur'. Bij sommigen wordt een beroep gedaan op het 'leven', het 'gevoel', zeer vage termen die op de Vrouw-Natuur wijzen. De erotiek wordt in die sfeer een zeer belangrijke vorm van religiositeit.

Een opvallend kenmerk van de nieuwe religiositeit is de erotische ervaring van de natuur als het eeuwig vrouwelijke.

als een bronnenboek voor het vrijzinnig humanisme?

In ieder geval. Het volgt in dit opzicht het naastgevoerde onderzoekswerk van Leopold Flam – in zijn verschillende studies samengevat onder de titel *Vrijdenkerslexicon* – en het werk van Ronald Commers, Willem Elias en Rudolf De Smet. Men leze in dit verband werken als *Het vrije denken*, *Het ongelijk van een humanisme* en *De wijzen en de zotten*. *De moderniteit en haar filosofie*. Met die boeken wil Commers zich, zoals Flam en de andere genoemde auteurs, evenzeer afzetten tegen de overdrijvingen van het vrij onderzoek en van een formele vrijzinnigheid als tegen de overeenkomstige overdrijvingen van het antihumanisme.

Commers hekelt een karikaturale wetenschaps- en vooruitgangsideologie, het fundament van een geëxalteerd humanisme. Hij

Goethe had het in dit verband over de verering van het eeuwig vrouwelijke, bij denkers als La Mettrie wordt de seksualiteit zelf de enige mogelijke religiositeit.

Kunnen we De beet van de adder ook beschouwen

wijst op het bestaan van een veel oudere traditie van vrijdenken. Hij schetst van die traditie de hoofdlijnen en toont aan dat ze aan de basis ligt van een ander humanisme, dat van de kritische voorzichtigheid en van het menselijk gelaat.

U heeft een speciale band met Ton Lemaire. In zijn laatste boek, *De val van Prometheus* (2010), stelt Lemaire dat onze maatschappij geobsedeerd is door economische groei, wat zijn oorsprong vindt in het geloof in de vooruitgang – de nieuwe religie van de moderniteit. Op welke manier zoekt u aansluiting bij het denken van Lemaire?

Ik ben het vaak eens met Ton Lemaire. Paradoxaal genoeg heeft mijn visie op het vrijzinnig humanisme dus geleid tot een doordenken en ontleding van een technisch, natuurvernietigende en verkwistende maatschappij, en tegelijk ook tot het kritisch doorlichten van de ideologie van winst en krijgzuchtige machtsontwikkeling die haar meeslepen.

Lemaire heeft met zijn *Filosofie van het landschap*, zijn werk over *De tederheid* en *De indiaan in ons bewustzijn* de smeulende draad weer opgenomen en de avontuurlijke geest nieuw leven ingeblazen. En dit onder meer in het licht van een ideale maatschappij, waarvan Lemaire de contouren schetst aan het einde van zijn magistrale boek *Over waarden van culturen*. Culturen die nauw aansluiten bij die van Claude Lévi-Strauss, van wie we het net niet bereikte 101ste levensjaar vorige zomer op het Centre Erasme in Avignon gevierd hebben, samen met de nakende 70ste verjaardag van Ton Lemaire. #

Hartelijk dank voor dit gesprek.

Kurt Beckers

PRO

Gwendolyn Rutten, kamerlid voor Open Vld, is initiatiefneemster van het wetsvoorstel om elke Belgische belastingbetaler zelf te laten kiezen aan welke erkende religie of levensbeschouwelijke groep hij wenst bij te dragen.

Het debat over de kerkbelasting woedt volop. Vertrekkend vanuit een maatschappelijke en politieke reflectie, groeit de vraag naar een transparante en representatieve financiering van religie en levensbeschouwing op basis van vrije keuze.

Vandaag worden de erkende erediensten en levensbeschouwelijke groepen gefinancierd vanuit de overheden omwille van de maatschappelijke functie die zij vervullen. Die financiering is verankerd in onze grondwet. De verdeelsleutel die hiervoor gebruikt wordt, is historisch gegroeid, weinig transparant en zorgt voor ongelijkheden. Zo is bijvoorbeeld voor de katholieke eredienst het aantal inwoners van de *circonscription* – onafhankelijk van hun geloof – richtinggevend, terwijl voor andere erediensten het aantal gelovigen of aanhangers in aanmerking wordt genomen. Een en ander leidt er toe dat de katholieke kerk momenteel bijna 80 procent krijgt van het federale budget voorzien voor de betaling van wedden en pensioenen van bedienaars van erediensten. Beantwoordt dit nog aan een maatschappelijke realiteit? De vragen stellen is ze beantwoorden.

De verdeling van de middelen voor bedienaars van erediensten is vandaag dus niet represen-

‘Kirchensteuer’ voor B

Naar aanleiding van de recente schandalen in de katholieke kerk en de inhumane ‘aidsuitspraken’ van aartsbisschop Léonard, is het debat over de financiering van levensbeschouwingen in België weer losgebarsten. Vaak wordt hierbij het Duitse voorbeeld van de Kirchensteuer vermeld. In dit systeem moeten alle belastingplichtigen die lid zijn van een officiële geloofsgroep een kerkbelasting betalen. Twee experts belichten pro en contra.

tatief en zorgt voor ongelijkheid. Volgens het principe van de neutraliteit van de staat zou de financiering van religie en levensbeschouwing nochtans objectief moeten gebeuren.

Een van de meest zuivere vormen om de financiering te objectiveren, is een vorm van kerkbelasting, zoals die onder meer in Scandinavische landen, Italië en Duitsland bestaat. Hoewel de Duitse *Kirchensteuer* het meest aangehaalde voorbeeld is, is het niet meteen het meest overzetbare systeem. In Duitsland is het immers de kerk die de belasting heft op basis van ‘lidmaatschap’. De staat is enkel de innende factor. Het Italiaanse systeem is in zijn opzet interessanter. De financiering gebeurt daar recht vanuit de fiscaliteit en elke belastingplichtige mag bij zijn of haar aangifte de religie aanduiden naar wie de middelen mogen gaan. Op die basis wordt dan de verdeling gemaakt.

Tussen droom en daad staan, zoals zo vaak, wetten en praktische bezwaren. Om een soortgelijk Italiaans systeem in ons land in te voeren, zouden eerst een aantal grondwetsartikelen moeten gewijzigd worden – zoals bijvoorbeeld artikel 181 GW, dat stelt dat de staat de weddes en pensioenen van de bedienaars van de erediensten moet betalen. Die artikelen zijn echter niet voor herziening vatbaar verklaard. Daarom kan een alomvattend systeem van ‘kerkbelasting’ ten vroegste in een volgende legislatuur aangepakt worden.

Toch wil dat niet zeggen dat er niks kan gebeu-

ren. In 2006 heeft een Commissie van Wijzen, aangesteld door minister Onkelinx, een lijvig rapport afgeleverd over deze materie. De Commissie stelde dezelfde scheefte trekkingen vast, en rekende voor dat vandaag (allicht) vooral de kerk te veel en de vrijzinnigheid te weinig krijgt in verhouding tot de maatschappelijke realiteit. De ‘wijzen’ zijn ook tot de conclusie gekomen dat een objectivering van de verdeelsleutel tussen de erkende religies en levensbeschouwelijke groepen wel degelijk mogelijk is zonder de grondwet te wijzigen. Het is immers niet omdat de staat de wedden moet betalen dat hier geen beperkingen op zouden zijn.

Daarom heb ik een wetsvoorstel gemaakt – waar ik nu bij andere partijen steun voor zoek – waarbij periodiek en anoniem gevraagd wordt aan de belastingplichtigen welke erkende religie of levensbeschouwing zij financieel gesteund willen zien. Op basis van deze rechtstreekse inspraak wordt dan, in overleg tussen de religieuze of levensbeschouwelijke en de wereldlijke overheden, de verdeling vastgelegd. We kiezen voor een geleidelijke overgang en vermijden op die manier al te abrupte schokken.

Ik wil uiteraard ook het debat ten gronde aangaan over de financiering van religie en levensbeschouwelijkheid in onze samenleving. Ik denk aan de nood aan een grondwetsherziening, de regionale bevoegdheden inzake kerkfabrieken en de aparte plaats in het debat van monumentenzorg en patrimonium. Maar dit belet niet dat we op korte termijn eerst de

elgië?

scheefftrekking in de federale financiering kunnen aanpakken. Op die manier brengen we alvast meer transparantie, een betere representativiteit en de inspraak van burgers in het debat. #

Gwendolyn Rutten

Contra

Als men spreekt over een kerkbelasting dan baseert men zich steeds op het systeem van de bestaande *Kirchensteuer* uit de Duitse Bondsrepubliek, de Zwitserse confederatie en de Oostenrijkse federatie.

Wat zijn de argumenten om kritisch aan te kijken tegen een dergelijke belasting?

Ten eerste bedraagt de Duitse *Kirchensteuer* meestal negen of acht procent (dit laatste in Baden-Württemberg en Beieren) van de belasting op het persoonlijk inkomen. Dit is dus een aanvullende personenbelasting van een niet gering percentage. De invoering van dit systeem leidt dus tot een belastingverhoging.

Secundo, welke erediensten of niet-gelovige gemeenschappen kunnen genieten van een kerkbelasting? Gaat men zich beperken tot de huidige lijst van de erkende erediensten of niet-gelovige gemeenschappen? Stelt zich hier dan geen probleem van een inbreuk op het gelijkheidsbeginsel? Wat met de mensen die zich niet relateren aan een van de organisaties op de erkende lijst. Moeten die dan deze taks niet betalen?

Tertio is er een budgettaire bemerking. Inderdaad, de federale overheid staat in voor de

betaling van de lonen en de pensioenen van de bedienaars van de erediensten. In de begroting van Justitie past de federale regering het begrotingsbeginsel van de specialiteit niet toe. Dat komt tot uiting in het feit dat deze begroting alleen het globale bedrag weergeeft van de kost van de katholieke, protestantse, anglicaanse, orthodoxe en joodse erediensten. Voor 2010 raamt men dit op 87 miljoen euro aan loonkosten. De andere erkende instellingen worden wel apart vermeld in de begroting, met 4 miljoen euro voor de islamitische eredienst, 216 000 euro voor het boeddhisme en 14,5 miljoen euro voor de vrijzinnigen.

Daarnaast vindt men begrotingsartikels aangaande deze erkende instellingen in de begrotingen van de gewesten, de provincies en de gemeenten. Niemand heeft een globaal beeld van de publieke budgettaire kost van de erkende erediensten en de vrijzinnigheid.

Ten vierde, als men een kerkbelasting wenst in te voeren, vereist dit een herziening van grondwetsartikel 181.

Quinto is er het beginsel van de scheiding van kerk en staat. Dit principe kent een eerder pragmatische toepassing in de praktijk. Inderdaad, we kennen een principiële scheiding met faciliteiten voor de erkende erediensten. Maar de invulling van dit beginsel houdt in dat de staat zich niet moet bezighouden met de financiering van diverse erediensten. De Verenigde Staten van Amerika passen dit toe met de belangrijke opmerking dat de kerken in dat land ruim kunnen genieten van fiscale voordelen.

Ten zesde moet er gewezen worden op het probleem van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer: het Duitse systeem houdt ook in

Herman Matthijs is hoogleraar aan de Vrije Universiteit Brussel.

dat de burgerlijke stand en de administratie van Financiën weten wie tot de protestantse, joodse of katholieke kerk behoort. Als men een kerkbelasting invoert op zijn Duits dan schendt men de privacy van deze burgers. Het kan niet dat de mensen verplicht worden om publiekelijk hun (niet-)religieuze voorkeur weer te geven.

Als zevende argument is er het feit dat diverse bestuursniveaus momenteel bevoegd zijn voor dit dossier, namelijk de federale staat, de gewesten, de provincies en de gemeenten. Zo zouden bij een invoering van de kerkbelasting de gemeenten of de provincies niet meer verantwoordelijk kunnen gesteld worden voor de deficits van de kerkfabrieken.

Dit zijn een aantal problemen waarover nog niet geweldig is nagedacht. Bovendien gaat een belangrijk deel van het gewestelijk budget voor monumentenzorg vandaag naar kerken. #

Herman Matthijs

Het STAM

Parel aan de Gentse kroon

Vlaanderen wordt dezer dagen rijkelijk bedeed met prestigieuze musea. In mei 2011 opent in Antwerpen het Museum aan de Stroom (MAS), maar Gent was iets slugger en kon op 9 oktober 2010 – zo fier als een gieter – het Stadsmuseum Gent, vanaf nu alom bekend als STAM, aan het grote publiek voorstellen. En reden tot fierheid was er zeker: tijdens het openingsweekend alleen al was er een ware stormloop van bijna 13.000 bezoekers om kennis te maken met het reeds lang via allerlei media aangekondigde nieuwe museum dat het verhaal brengt van een stad, in verleden en toekomst.

Wie in Gent naar de toekomst kijkt, moet altijd rekening houden met het verleden

Geïnteresseerde Gentenaars – en met hen veel handelaars in het centrum – weten inmiddels dat, als je in de Gentse binnenstad een spa in de grond steekt, er met grote zekerheid een belangrijk stuk van onze cultuur en geschiedenis naar boven komt. Aan (ver)bouwactiviteiten op een historische site gaat steeds een grondig onderzoek vooraf en zo ging het ook op de Bijlokesite waar het nieuwe museum is gehuisvest.

In september 2005 sloot het Oudheidkundig Museum van de Bijloke zijn deuren. Het museum was ondergebracht in de gewezen Abdij van de Bijloke, een rijk cisterciënzer vrouwenkloostergesticht in de 13de eeuw. Aan dit klooster was een hospitaal verbonden, dat later het Burgerlijk Hospitaal van Gent werd – bij de oudere Gentenaars beter bekend als het Bijlokehospitaal, de voorganger van het huidige Jan Palfijnziekenhuis. Het kloostergebouw, het dormitorium en de abdijrefter met zijn unieke pre-Eyckiaanse muurschilderingen zijn in het vaste circuit van het STAM opgenomen en deze historische gebouwen sluiten naadloos aan bij de 21ste-eeuwse nieuwbouw van het STAM.

Vast circuit

Als je via de ultramoderne inkomhal het STAM binnenwandelt begin je aan het vaste circuit van het museum, dat de bezoeker meeneemt langs een chronologisch parcours van objecten en multimedia die de ontwikkeling en groei van Gentschetsen.

Het is niet onze bedoeling om hier het volledige parcours met al zijn bijzonderheden neer te pennen, daarvoor moet u – zo vlug mogelijk (!) – zelf kennis maken met het museum. We willen enkel de plekje's vermelden die ons het meest aanspreken, hoewel we weten dat dit een zeer subjectief gegeven is.

Al direct na het betreden van het museum kom je op zo'n bijzondere plek: op de eerste verdieping van de nieuwbouw is een introductieruimte die de overgang vormt naar het begin van de eigenlijke stadsgeschiedenis in de abdij. Een enorme luchtfoto op de vloer en een maquette van het historisch centrum domineren deze ruimte, terwijl op de muren continu een film over Gent wordt geprojecteerd. De luchtfoto heeft een schaal 1/1000 of 1 meter = 1 kilometer in het echt! Om de foto niet te beschadigen moet je papieren sloffen over je schoenen trekken en dan op zoek gaan naar je eigen woonst.

En aan het enthousiasme van de bezoekers te zien blijkt dit niet alleen voor kinderen leuk te zijn.

Het chronologisch circuit voert de bezoeker door opeenvolgende periodes in de Gentse geschiedenis, van de 'ontluikende stad' (...-1200) over de 'grootstad' (1200-1600), de 'industriestad' (1800-1950),... tot de 'toekomstige stad'. De pandgangen van de abdij verbinden daarbij de verschillende ruimtes met elkaar als een tijdlijn. In twee zalen wordt bijzondere aandacht besteed aan thema's die Gent in het wereldnieuws hebben gebracht: 'onze' dierbare en tegelijk verguisde keizer Karel en de diefstal van de Rechtvaardige Rechters.

Multimedia

Heel het museum door wordt gebruik gemaakt van allerhande multimediatoepassingen, gaande van de digitalisering van vier historische gezichten op Gent (waaronder het oudste geschilderde beeld van de stad, *Panoramisch Zicht op Gent* uit 1534) over tal van computerschermen die de bezoeker toelaten met gemak te navigeren door een schat aan materiaal over Gent, tot de multitouch of Surface tafels. En dat is nog zo'n innovatie in het STAM waar we bijzonder weg van zijn.

Voor het leven in Gent van 1950 tot vandaag heeft het museum geïnvesteerd in beeldbanktabanken die door iedereen, zelfs zonder computerervaring, doorzocht kunnen worden. De bezoekers kunnen in de collectie neuzen door op een scherm beeldmateriaal met de handen aan te raken, te verslepen, te vergroten en te verkleinen. Ze waren reeds bij de echte specialisten bekend, maar nu kan iedereen kennis maken met de 'Microsoft Surface Tables'.

Jimability, een jong Gents bedrijf, werkte onder meer mee aan de ontwikkeling van de programma's die op de Surface tafels draaien.

De luchtfoto en maquette in de introductieruimte van het STAM © Phile Deprez

Jim T. Maes (Jimability): 'Een Surface tafel heeft een tafelblad dat eruitziet als een groot beeldscherm. Op zich is de gebruikte technologie geen uitvinding van Microsoft, maar wat Microsoft ermee gedaan heeft is wel uniek. Heel eenvoudig gesteld wordt gebruik gemaakt van infraroodcamera's om de aanrakingen op het scherm te detecteren.

Maar Microsoft Surface is naast een multi-touch tafel vooral ook een multi-user tafel, dat wil zeggen dat meerdere mensen tegelijkertijd op de computertafel kunnen werken. Het beeldscherm staat dus in voor de interactie met de gebruikers; het STAM wil de mensen immers samenbrengen rond de computer zodat ze samen kunnen werken, verhalen en herinneringen uitwisselen. Vandaar ook het model: een tafel die niet te hoog is, zodat je iedereen op dezelfde hoogte brengt rond de tafel, kinderen en volwassenen.

Nog een extra aspect van de Surface is de mogelijkheid om meer dan vingers te detecteren. De tafel kan een onderscheid maken tussen vingers, voorwerpen – bijvoorbeeld een gsm – en tags die op de tafel worden geplaatst. Als je naar je STAM-ticket kijkt, zie je dat er zo'n tag op staat: je legt je ticket op het tafelblad en je bent vertrokken om je eigen filmpje samen te stellen. Belangrijk daarbij is wel dat de bezoeker een beetje zorg draagt voor zijn ticket en het niet kreukt ('nie pleuje gelijk een tramkoarte'), want anders lukt het niet! De koepels waarop je

film achterafgeprojecteerd wordt werken ook mee aan het delen van je ervaringen met anderen. Het is heel vaak een gezellige drukte in die laatste zaal van het museum.'

Maar niet alleen daar is altijd een gezellige drukte waar te nemen, ook in de abdijkerk komt het enthousiaste geroezemoes van jong en iets ouder je al van ver tegen: daar vind je immers de Lego-tafel, waar iedereen met de bekende blokjes mag mee bouwen aan 'zijn' stad.

'Belichte stad'

En dan zijn er nog de tijdelijke tentoonstellingen, die als opdracht hebben het begrip 'stedelijkheid' bevattelijk te maken voor de toeschouwer.

Licht en donker bepalen het leven van de stad. Dat is het uitgangspunt van de fascinerende tentoonstelling *Belichte stad* waarmee het STAM zijn reeks tijdelijke exposities opent. Daarin wordt onderzocht hoe licht en het ontbreken van licht de ontwikkeling van de stad en het stadsleven beïnvloeden. De tentoonstelling doet het verhaal aan de hand van documenten en dagboeken, maquettes, schilderijen, foto's en installaties.

De expositie eindigt in de oude abdijkerk, waar de schitterende collectie glasramen van het

Het STAM is open van dinsdag tot zondag van 10 tot 18 uur en is gelegen op de Bijlokesite, Godshuizenlaan 2 te Gent.

Tickets kosten (inclusief tijdelijke tentoonstellingen) € 6 voor volwassenen en € 4,50 voor reductiehouders. Voor de Gentenaars is een bezoek aan het STAM gratis op zondag (van 10 tot 13 uur) en tijdens de Gentse Feesten.

Info: 09 267 14 00 – stam@gent.be
www.stamgent.be.

STAM fonkelt en waar de toeschouwer kan zien hoe licht en (ook socialistische) propaganda, geloof en licht naadloos samengaan.

Belichte stad loopt nog tot 1 mei 2011.

Komende activiteiten

Het STAM is niet alleen een museum maar wil eigenlijk ook een toegangspoort tot Gent zijn waarbij de bezoeker wordt uitgenodigd om de stad zelf te ontdekken. En tijdens een van die 'ontdekkingstochten', eind januari 2011, krijg je de kans om in het historisch centrum van Gent de meest verrassende lichtervaringen te beleven.

Het stadsbestuur heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de sfeervolle verlichting van de binnenstad. Langs een zes kilometer lang parcours, in de nabijheid van het water dat door de stad kronkelt, zal werk te zien zijn van een vijftiental internationaal gerenommeerde kunstenaars en lichtontwerpers.

Wanneer? Van donderdag 27 tot zaterdag 29 januari 2011, telkens van 18 tot 01 uur. Het parcours is gratis te bezoeken.

Dit alles en nog veel meer kan je zien binnen én buiten het STAM. Maar wees zeker, één bezoek volstaat niet om alles in je op te nemen, om de vele collectiestukken rustig te bekijken, de teksten te lezen, om overal aan te friemelen en te klikken. Neem je tijd en keer, zoals wij, na je eerste bezoek terug om je onder te dompelen in de geschiedenis, de cultuur, het volkse en sociale leven van Gent in al zijn schoonheid en ruwheid...#

Fred Braeckman

Stapelpoëzie

Geliefde lezer,
Behalve een overkill aan goed bedoelde nieuwjaarswensen is januari ook de onverbiddelijke poëziemaand. En ziet, ze slaan ons weer overal met Gedichtendagen om de oren. Ondergetekende, uw dienaar, verzet zich al jaren tegen de inflatoire wildstroom van zelfverklaarde dichters die het poëtisch landschap ondermijnen met hun vloed van onrijpe dichterlijke uitwerpselen. Ik overdrijf niet: het aantal woordenknutselaars in het Nederlandstalige en Diets taalgebied wordt op niet minder dan een half miljoen geschat! Entertainment is daarbij het dwingende 'lijdmotief'. Niet gehinderd door enige beginselen van de poëtica verzwelgen deze handelsreizigers in lyriek in hun triomfantelijke opmars. Wie van deze onverlaten beheerst nog een kwatrijn, een distichon, een terzine? Hoe zit het met hun metrum? En het achtvoetig vers? Waar zit de alexandrijn met de zes jamben?

Evenwel, de doodsteek komt dit keer uit onverwachte hoek. De Openbare Bibliotheek van Aalst (asjeblief zeg) heeft nu de stapelpoëzie gelanceerd. 'Maak een gedicht door boeken op elkaar te stapelen, zodat de titels op de ruggen de regels van je gedicht vormen.' Brood en spelen voor het dichterminnende volk. Om te bewijzen dat dit poëzie van het puurste gehalte oplevert, stapelde ik alvast een deel van mijn collectie op tot volgend onsterfelijk vers:

La mort

Omtrent de dood
De dood en de roos
Zuivere leegte
Gemaakt van as
Van stof tot denken
Wat zegt de dood over het leven?
Verlangen naar onsterfelijkheid

De eenzaamheid van stervenden in onze tijd
God als misvatting
The mother, anxiety and death
Met het oog op de dood
Dubbelzelfmoord
De eeuwigheid is nu
Een wereld aan gene zijde
Misschien is alles anders
Leven en dood
Leven tegen dood

De lezer zal mij vergeven dat ik toevallig de rij boeken uit de derde kast, tweede plank genomen heb, waar de meer filosofische en diepzinnige naslagwerken sluimeren.

Maar niet getreurd, ik heb al een variatie op het thema bedacht. Men neme de streekkrant van Deinze, (Passe-Partout, 17 november 2010). Wedstrijdopgave: maak een gedicht met de eerste regels uit de Zoekertjes - Relatie & Contact.

Sta jij heet?

Afwerkplekjes bij jou in de buurt
Altijd al een lekker moedertje willen verwennen?
Desperate housewife zoekt discrete minnaar
Let op! Mijn ouders zijn op wereldreis...
Verlegen meisje wil het zo graag
Vrouw met pit, niet vrij
Welgestelde weduwe gaat in de avonduren helemaal los
Geen condoom? Geen probleem!
Pittige brunette heeft nood aan een uitdaging
Wie komt er mijn leven kruiden?
Kinky kapster zoekt lekkere man
Voorspannende avonden voor het haardvuur
Nieuwe oproep van Turkse meid
Je mag me best komen likken!
Man 85 jaar zoekt dame voor onvaste relatie
BMW 325 CD Bj 2007 coupé 197 PK

Of nog, als afsluiter: stel een gedicht samen uit de tv-programmatie die Humo je biedt over de onsterfelijke soap *Thuis* (aflevering 2864 en volgende).

Thuis

Franky wil dat zijn vader het geld aan Bram teruggeeft.
Nancy vermoedt dat Nina iets van plan is.
Paulien staat voor een hartverscheurende keuze.
Peggy is niet te spreken over de loslippigheid van Rosa.
Marianne is in alle staten.
Tom komt nog wat zout in de wonde strooien.
Kristrekt haar stoute schoenen aan.
Paulien hakt de knoop door.
Marianne stuurt Tom wandelen.
Paulien zit in zaken as.
Katrien maakt een fout in het ziekenhuis.
Eline vindt dat Franky te weinig aandacht voor haar heeft.
Waldek heeft een moeilijke dag vandaag.

Waarmee wil gezegd zijn, geliefde lezer, dat poëzie alles, maar dan ook alles te maken heeft met de allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie. En nu op naar de Gedichtendagen die thans tot in de meest vergeten verkavelingen van het wonderlijk schone Vlaanderen zijn doorgedrongen. #

Willem de Zwijger

Ingeboekt

Alain Germoz schouwt zichzelf

Alain Germoz is in Antwerpen, in stilte en in goede gezondheid op 31 juli 2010 negentig geworden. In de Jan Van Rijswijcklaan. Hij behoort tot een generatie die nog weet wie Van Rijswijck was – en tot een uitstervende soort: Germoz is een Fransschrijvende Vlaming. Overigens perfect tweetalig, net als zijn vader Roger Avermaete, die zowel in het Frans als in het Nederlands over kunst en cultuur publiceerde en zijn *Variations sur les goûts et les couleurs* (1967) eigenhandig illustreerde.

Alain Germoz was journalist bij *Pourquoi Pas?*, medewerker aan het politiek-satirisch blad *De Satan* en stichtte in 1992 *Archipel*, een meertalig 'cahier international de littérature'; 'pour se compliquer la vie'. Hij is auteur van onder meer een *Petite zoologie portative* (1994), van gedichten, aforismen, toneelstukken en proza in diverse, niet-omvangrijke vormen. Van een aforist mag je geen *roman fleuve* verwachten.

Een man die zich weinig illusies maakt heeft trouwens niet veel woorden nodig: 'een soldaat zonder oorlog is als een os zonder slachthuis'; 'de beul hoeft niet te spreken om het laatste woord te hebben'; 'de mens is op aarde als een worm in het fruit'; 'de meesten bestaan niet en voelen zich daar goed bij'.

Le contraire de la chose (Antwerpen, Archipel édition, 2008), Germoz' recentste gedichtenbundel, die volgens inleider Jeremy Scrivener zijn laatste zou moeten zijn omdat het zijn poëtisch testament is, is evenmin een blijde boodschap. Dat hij geen boodschap heeft aan kapellen en conventies laat hij duidelijk weten: 'Je suis / Las de l'ire jéhovienne / Las de la pompe vaticane'.

Ook in zijn poëzie zwicht Germoz zich van breedvoerigheid. De bundel telt vijftientig naamloze gedichten waarvan alle strofen met de monometer 'Je suis' beginnen en laat zich lezen als een coherent geheel, als een profane, ironische litanie. En als een zelfportret, verre van geveleid: 'Je suis / Une illusion / Qui prend

corps / Avec l'âge'; 'Je suis / L'effroi du miroir / L'image inimaginable / Qui se dissout céans / Dans une vapeur de cauchemar'. Fraai is zijn zelfbeeld niet; misschien heeft de dichter zich daarom teruggetrokken in zijn privébibliotheek waar nog nauwelijks plaats is voor hemzelf: hij is inderdaad 'Un promeneur d'encre / Réfugié entre des murs de papier'.

In deze solide vesting, waar veel Verlichting is en weinig licht, leeft deze 'rêveur insoumis', deze 'artisan précis / Qui emploie tous ses doigts / Pour écrire sa poésie'.

Le contraire de la chose, waaruit ik een fragment heb vertaald, is een opeenvolging van soms surrealistisch aandoende beelden waarin de dichter aan zichzelf en aan zijn lezers ontglipt, hoe openhartig hij ook is. Ik ben, zegt hij, 'al wat men wil, gesteld dat ik aan mezelf ontsnap zoals parfum uit de fles'; 'degene die je niet tussen de woorden zult vinden vertelt zijn geschiedenis – deze die je niet aangaat'. Hij belijdt kennelijk het postfreudiaanse inzicht dat zelfkennis onmogelijk is.

Toch heeft de fragiele scepticus Germoz zichzelf in deze prachtige metaforen scherp en subtiel getekend: 'Je suis / La silhouette inachevée'; 'Je suis / Le ciseau de mes propres contours'. #

Renaat Ramon

© Lieve Terrie, 2009

Ik ben
De duurzame molecule
Het laatste bastion
Van mijn geheime identiteit

Ik ben
De kruk die kantelt
De trede
Die de voet kent

Ik ben
De verstokte zoeker
Naar de sandaal van Empedocles

Ik ben
Een refusoir*
Een hooggestemde eencellige
Van een miskende soort

Ik ben
Blij daarte zijn
Vooral
Als ik er niet ben

* Refusoir is een neologisme van Germoz waarvan de betekenis duidelijk is.

Lien en de zeven dwergen

Wees gerust, het zal geen gewoonte worden: ook deze keer blijf ik in Gent, zowel wat de artieste betreft als de plaats waar het concert doorgaat. In februari verschijnt een nieuwe cd van Lien De Greef (1981, Sint-Amandsberg), oud-studente Jazz en lichte muziek van het Gentse conservatorium en beter bekend als leading lady van de band Lady Linn and her Magnificent Seven. Deze nieuwe cd wordt op 19 maart 2011 voorgesteld in de Handelsbeurs. De kaartenverkoop is al een tijdje aan de gang. Wie nog aan een plaatsje wil geraken in de prachtige sfeervolle zaal aan de Kouter kan zich maar beter haasten.

Wat voorafging...

Lien De Greef was in 2004 samen met Jeroen De Pessemier de drijvende kracht achter de Gentse groep Bolchi, Russisch voor 'meer'. Het grote voorbeeld was de Britse groep Moloko, Russisch voor 'melk', van Roisin Murphy en Mark Brydon, die na hun cd *Statues* uit 2005 elk hun eigen weg gingen. Bolchi bracht in 2004 de goed ontaalde cd *She* uit, die de groep in de spotlights bracht. Jeroen De Pessemier is ondertussen in de dancewereld actief met FoxyLane en The Subs. Lien boekte ook successen met Skeemz. Deze – al evenzeer Gentse – band bestond onder meer uit Kas Longman van Novastar op gitaar en Isolde Lasoen op drums. Skeemz stond in 2006 op de affiche van Pukkelpop en Marktrock en wordt meestal tot de hiphop gerekend, hoewel de groep ook soul en triphop speelde.

Als achtergrondzangeres was Lien al te horen bij Eva De Roovere en ze zorgde ook voor de zanglijnen bij DJ Red D, waardoor ze een tijdje te zien was in de housescene. Als zangeres is ze dus veelzijdig en niet voor één genre te vangen.

Monsterhit en prijzenregen

Haar echte doorbraak bij het brede publiek kwam er ongetwijfeld met Lady Linn and her Magnificent Seven, de band waarmee ze dus in 2011 een tweede cd uitbrengt. Ook al was Lien De Greef actief bij Skeemz en in de housemuziek, ze heeft toch altijd een voorliefde gehad voor jazzmuziek. Dus begon ze, begeleid door zeven muzikanten, in 2004 te toeren met een programma van jazz- en swingnummers uit de jaren dertig, veertig en vijftig van de vorige eeuw. Uit dit gezelschap van kennissen van het Gentse conservatorium groeide de groep Lady Linn and her Magnificent Seven.

Deze band speelt een mix van jazz, pop en soul en bracht in 2003 en 2005 reeds enkele mini-cd's uit met covers. In 2008 verscheen de cd *Here We Go Again*, met – op één song na – nummers geschreven door Lien. *A Love Affair* en *That's Allright* werden hits in Vlaanderen. In 2009 gingen van de cd zo'n 15 000 exemplaren over de toonbank, goed voor goud – ondertussen werd al platina gehaald.

Een echte monsterhit scoorde Lady Linn met *I Don't Wanna Dance*. Dit nummer werd oorspronkelijk geschreven en uitgevoerd door Eddy Grant, de man die in 1965 nog The Equals oprichtte en met die groep in Engeland en ook bij ons enkele hits scoorde. Vanaf 1971 ging – na een hartaanval op 23-jarige leeftijd – de uit Guyana afkomstige Britse reggaeartiest zijn eigen weg. In de jaren tachtig leverde hem dat enkele hits op, waaronder *I Don't Wanna Dance* en *Gimme Me Hope Jo'anna*, over de apartheid in Zuid-Afrika. Van dit laatste nummer verscheen, onder de zeer indringende titel *Laat*

het gras maar groeien, een volstrekt overbodige en slechte Nederlandse versie van de hand van de al even overbodige Vlaamse zanger Sam Gooris.

Eddy Grant heeft zich ondertussen teruggetrokken op Barbados waar hij zich vooral bezighoudt met de begeleiding van jonge artiesten. Zijn nummer *I Don't Wanna Dance* beleefde in 2009 met de jazzversie van Lady Linn and her Magnificent Seven een echte revival. De groep had een enorme airplay op alle Vlaamse zenders en dat bracht hen in lijn voor een Music Industry Award, de zogenaamde MIA. In februari van dat jaar sleepte Lien de MIA voor Beste Vrouwelijke Artieste in de wacht en in augustus 2009 ging ze ook lopen met de Radio 2 Zomerhit-trofee. In 2010 deed ze het bij de uitreiking van de MIA's al even goed: ze keerde naar Gent terug met de Award voor Beste Popartiest en die voor Beste Vrouwelijke Soloartiest.

Lady Linn and her Magnificent Seven was plots geliefd bij een groot publiek, maar behield ook zijn geloofwaardigheid op artistiek vlak. Zo speelde de band een set op Gent Jazz in 2009. Bij de jazzfreaks ligt die *sound* van jazzpop en soulful swing natuurlijk niet zo goed, maar als cross-over op een dergelijk festival is hij toch aanvaardbaar – temeer daar Lady Linn hier een thuismatch kon spelen en haar set aangepast was aan het festival. Ik kon dit concert alvast beter smaken dan dat van Norah Jones: zij gaf een jaar later op Gent Jazz een slaapverwekkende vertoning waarbij de jazz ver te zoeken was.

Behalve op Gent Jazz was Lien in 2009 met haar band onder meer ook te zien op Rock Werchter. Kortom, de festivalzomer van 2009 was zonder enige twijfel de zomer van Lady Linn and her Magnificent Seven.

Lien De Greef, de leading lady van Lady Linn and her Magnificent Seven. Deze band brengt in februari 2011 zijn tweede cd uit. © Joost Vanderdeelen

De G7

Iedereen kent natuurlijk Lady Linn, maar wie zijn nu die Magnificent Seven? De zeven muzikanten die Lien begeleiden zijn in hun branche in elk geval helemaal geen dwergen.

De blazerssectie bestaat uit Marc De Maeseneer (baritonsax), Frederick Heirman (trombone), Tom Callens (tenorsax) en Yves Fernandes (trompet), stuk voor stuk muzikanten die hun strepen al verdienden. Meester in de jazz Marc De Maeseneer speelde bij Olla Vogala en El Tattoo del Tigre. Frederick Heirman speelde ook bij Olla Vogala en was lid van het Brussels Jazz Orchestra. Tom Callens maakt onder meer deel uit van De Dolfijntjes en The Whodads en viel in Jong Jazztalent Gent diverse keren in de prijzen. Yves Fernandes is onder meer ook actief bij de Rythm Junks. Ook de ritmesectie wordt door talentvolle artiesten bevolkt. Aan de piano zit Christian Mendoza, in jazzmiddens een bekende muzikant met een eigen trio, de Christian Mendoza

Group. Evenzeer actief in vele projecten en groepen is Koen Kimpe, op contrabas. En ten slotte is er drummer Matthias Standaert. Hij komt van Vive la Fête en speelt in het jazzcombo The News Wing.

Dat Lady Linn and her Magnificent Seven geen tijdelijke hype en *one hit shot* is, zal de tweede cd in februari moeten bewijzen. De cd werd opgenomen in de studio's van Renaud Letang in Parijs, waar onder meer Alain Souchon, Jane Birkin, Manu Chao en Jamie Lidell kind aan huis zijn.

Benieuwd wat de nieuwste van Lady Linn and her Magnificent Seven wordt. Kan de band het succes van 2009 en 2010 verderzetten? De groep stelt haar cd op 19 maart voor in de Handelsbeurs (20 uur) en treedt de dag nadien in de AB op. Is dit concert ondertussen al uitverkocht? Niet getreurd: er bieden zich in de

De begeleidingsgroep is dus samengesteld uit professionele muzikanten, allen met roots in het Gentse conservatorium en thuis in de Belgische jazzscene. #

Dany Vandenberghe

toekomst ongetwijfeld nieuwe kansen aan om dit succesvolle Gentse project aan het werk te zien.

In diezelfde Handelsbeurs speelt op 14 mei 2011 Luka Bloom. Maar daarover wellicht de volgende keer meer – tenzij ondertussen in Oost-Vlaanderen andere concerten die de moeite waard zijn gespot worden.

Lady Linn and her Magnificent Seven, op 19 maart 2011 in de Handelsbeurs, Kouter 29, Gent. Tickets: € 20 (€ 17 voor jongeren en 65+). Reservatie: 09 265 91 65 of www.handelsbeurs.be.

Verliefd, maar...

© www.turquazethemovie.com

Het zal wel iedereen bekend zijn: de liefde is mooi maar heeft ook wel wat venijnige kantjes. Want die iemand waarop je verliefd wordt heeft een familie, een eigen vriendenkring en dergelijke meer. Als het voorwerp van jouw adoratie ook nog eens uit een andere cultuur en/of religie komt, kan het helemaal spannend of tragisch worden. In deze rubriek bekijken we twee films met dit thema. De Belgisch-Turkse Kadir Balci en de Syrisch-Canadese Ruba Nadda balanceren als filmmaker beiden tussen twee culturen en weten dat ook heel indringend weer te geven in hun werk.

‘Turquaze’

Het verhaal in de film *Turquaze* van Kadir Balci deed mij een beetje denken aan *Au-delà de Gibraltar* (2001) van Taylan Barman en Mourad Boucif, een film die in Brussel speelt – rellen in Schaarbeek inbegrepen. Ook daar ging het om een jongen en een meisje uit een andere cultuur die op elkaar verliefd worden en alle gevolgen die dat met zich meebrengt. Het thema is dus zeker niet nieuw in de Belgische film.

Wat mij de vertoning van *Turquaze* in hogere sferen deed verlaten, was de knappe fotografie, de ongelooflijk mooie muziek van Bert Ostyn (*Absynthe Minded*) en de sterke

vertolking – hondenblik inbegrepen – van Burak Balci. Ondanks zijn introvert filmpersonage straalt Burak enorm veel uit, of hij nu in het museum staat te glunderen, in de fanfare speelt of in Istanbul ronddwaalt. Hij is voor honderd procent de ideale schoonzoon, maar daar denken de ouders van zijn film liefje duidelijk anders over, ook al kennen ze hem nauwelijks.

De regisseur Kadir Balci en acteur/broer Burak zijn Turkse Gentenaars. Deze film – het sterk Gents accent van Burak inclusief – brengt beurtelings een hommage aan Gent en Istanbul. Iedereen beklemtoont dat *Turquaze* geen migrantenfilm is, want dat klinkt toch zo negatief. Ik vraag me af waarom. Op wereldvlak is

het aantal films waarin migratie een belangrijk thema vormt zéér groot. De wereld is steeds in beweging, maar toch is en blijft migratie erg ingrijpend in een mensenleven. Het is bijgevolg logisch dat men daarover schrijft en films maakt, maar de manier waarop men het thema aanpakt is natuurlijk zeer belangrijk. Mustafa Kör deed dat ronduit schitterend in zijn roman *De lammeren*, en Kadir Balci even knap in *Turquaze*.

Half Europa zit verspreid over Amerika en Australië en dat is duidelijk merkbaar in de literatuur en de filmindustrie van deze continenten. In onze maatschappij zijn er verschillen tussen vrijzinnigen en katholieken, rechts en links, homo en hetero, man en vrouw, autochtonen en allochtonen enzovoort. Het zou juist niet erg slim zijn om daar níet over te praten, schrijven of filmen. *Les Barons* van Nabil Ben Yadir deed het vorig jaar heel goed omdat de film op een bijzonder intelligente en humoristische manier inspeelde op de levenswijze van jongeren met Marokkaanse roots.

Kadir Balci maakte een heel aangrijpende tragikomedie over dingen die erg bepalend kunnen zijn, zoals de dood van een vader, het balanceren tussen twee culturen en een relatie die dreigt in te storten omdat de wederzijdse families dwarsliggen. Het zijn allemaal universele en ook herkenbare dingen die tot nadenken stemmen, zeker wanneer je ze te zien krijgt in een met klasse gemaakte film.

Turquaze, regie: Kadir Balci, met: Burak Balci, Charlotte Vandermeersch, Nihat Alptuğ Altinkaya, Tilbe Saran e.a., België, 2010, 95 min.

© www.cairotime.ca

'Cairo Time'

De Canadese regisseuse Ruba Nadda stal mijn hart al eerder met de film *Sabah*, waarin een moslima in een voor haar verboden gemengd zwembad – en met een nog meer verketterd badpak aan – verliefd wordt op de man die per ongeluk haar handdoek inpikt. Met *Cairo Time* zitten we in dezelfde richting, maar deze film focust toch vooral op de verliefdheid die je op een onverwacht moment overvalt.

Juliette (Patricia Clarkson), hoofdredactrice van het glossy vrouwenblad *Vous*, wacht in Caïro op haar echtgenoot, een VN-medewerker die wordt opgehouden in Gaza. Al jaren willen ze samen de piramides bezoeken, maar het kwam er nog nooit van omdat ze het beiden heel druk hebben. De bedoeling is dat tijdens deze reis in te halen.

Wanneer Juliette in Caïro aankomt, wacht Tareq (Alexander Siddig), de Egyptische oud-collega van haar man, haar op. Eenmaal in het hotel is ze suf van de jetlag en in het begin

slaapt ze vrij veel, maar dan begint de verveling toe te slaan. Als ze zich op straat waagt, voelt ze zich lastiggevallend door opdringerige mannen. Haar nuchtere reactie mag dan wel zijn: 'Dit is me niet overkomen sinds mijn tiener-tijd!', toch beperkt het haar ook enorm. Ze gaat terug naar het hotel, schuift een stoel op het balkon om over de stad uit te kijken of te luisteren naar de claxonnerende taxi's. Maar dat is niets voor haar, een vrouw met een functie en een druk gezinsleven. Ze wil bezig zijn en dus klampt ze terug Tareq aan, *the right man on the right place*. Die haalt Juliette uit die hotelkamer en neemt haar mee de stad in.

Hij is haar charmante gids en beschermer, hij wil haar dingen laten zien en haar van andere zaken afschermen. De culturen botsen en knetteren. Maar wat vooral vonkt en knettert is de verliefdheid tussen Juliette en Tareq.

Het verhaaltje is zo naverteld, maar die eenvoud is ook de kracht van deze prachtige film. Ruba Nadda laat het verhaal heel rustig evolueren en dat geeft je als kijker wel een goed

gevoel. Deze prent zit verduiveld knap in elkaar en pakt je in een minimum van tijd in. De heerlijke muziek en betoverende beelden zijn net genoeg gedoseerd om het melodrama buitenshuis te houden. Op liefde staat geen vervaldatum of geen graadmeter voor cultuurverschil. Ze overkomt je en dat krijg je in deze film heel overtuigend maar ook met de nodige humor te zien.

Patricia Clarkson en Alexander Siddig geven hun personage charme, karakter maar ook zwakheid – en dus herkenbaarheid – mee.

Deze film, nu ook al op dvd beschikbaar, won de prijs voor Beste Canadese Speelfilm op het Toronto International Film Festival 2009 en behoort ook tot een van mijn betere filmmomenten van 2010. #

Cairo Time, regie: Ruba Nadda, met: Patricia Clarkson, Alexander Siddig, Tom McCamus, Elena Anaya e.a., Canada/Ierland/Egypte, 2010, 88 min.

André Oyen

Willem Elias (red.)

Leopold Flam

Een filosoof van gisteren voor een wereld van morgen

Een boek over Leopold Flam was meer dan nodig. Want de man die een heel leger van studenten aan het werk zette om licht te werpen op talloze vrijdenkers die in de schaduw van de geschiedenis zijn komen te staan, dreigde zelf in de vergetelheid te belanden. De verschillende auteurs hebben met dit boek schitterend werk geleverd: scherp geschetste profielen, mooie eerbetuigingen... Ze hebben Flam op een eerlijke wijze aan het woord gelaten en dat kan, gezien de veelzijdigheid van deze filosoof, geen gemakkelijke opdracht zijn geweest.

Elke auteur is er zich van bewust dat je Flam nooit kunt reproduceren, wat deze filosoof trouwens niet erg op prijs had gesteld. De Vlaamse Sartre, zoals Hubert Dethier hem noemt, vraagt niet alleen dat je met hem meedenkt, maar bovenal dat je verder denkt en zijn geschreven woorden durft los te laten om je overtegeven aan de eigen creatieve werkzaamheid. De auteurs van dit huldeboek weten dit, denken dus met hem mee, en durven verder te denken.

Nochtans is het de grote verdienste van de schrijvers van dit huldeboek dat we op elke bladzijde de innerlijke stem van Flam horen. De redactie van het boek heeft ervoor gekozen om een integrale tekst over het vrije denken van de meester zelfs als inleiding te gebruiken. Vanuit de verschillende auteurs weerklinkt ook een diepe eerbied voor de onuitputtelijke werkzaamheid van deze man die Buchenwald heeft overleefd. Soms bewonderend, door hem een filosoof voor de toekomst te noemen – een filosoof waar onze tijd nog niet rijp voor is –, soms ook met kritiek op bepaalde interpretaties van zijn werk, bijvoorbeeld op zijn visie op de oosterse filosofie. Leopold Flam was immers zelf de denker van de provocatie, van het verzet en de weigering om zich neer te leggen bij de gegeven werkelijkheid. Flam doet dan ook denken aan passie, vuur, vlam.

Naast het meedenken en verder denken heb-

ben de verschillende auteurs ook een dialoog met hem aangegaan: over de eenzaamheid, over de bezinning; over ethisch socialisme, over protest en ontbinding; over de authenticiteit, de eros en zijn filosofische geschiedenis; over het streven naar een gemeenschap van vrije denkers, de enkelingen enzovoort. Elk facet komt aan bod en het boek kan daarom gezien worden als een inleiding tot het werken leven van Leopold Flam. Voor deze filosoof van de toekomst was filosoferen en leven immers één geheel, er bestond voor hem geen onderscheid tussen denken en zijn. In het spoor van Nietzsche was hij ook de filosoof met de hamer; iemand die zijn lezers wakker durfde te schudden en ook schreef voor lezers uit de toekomst: wij dus.

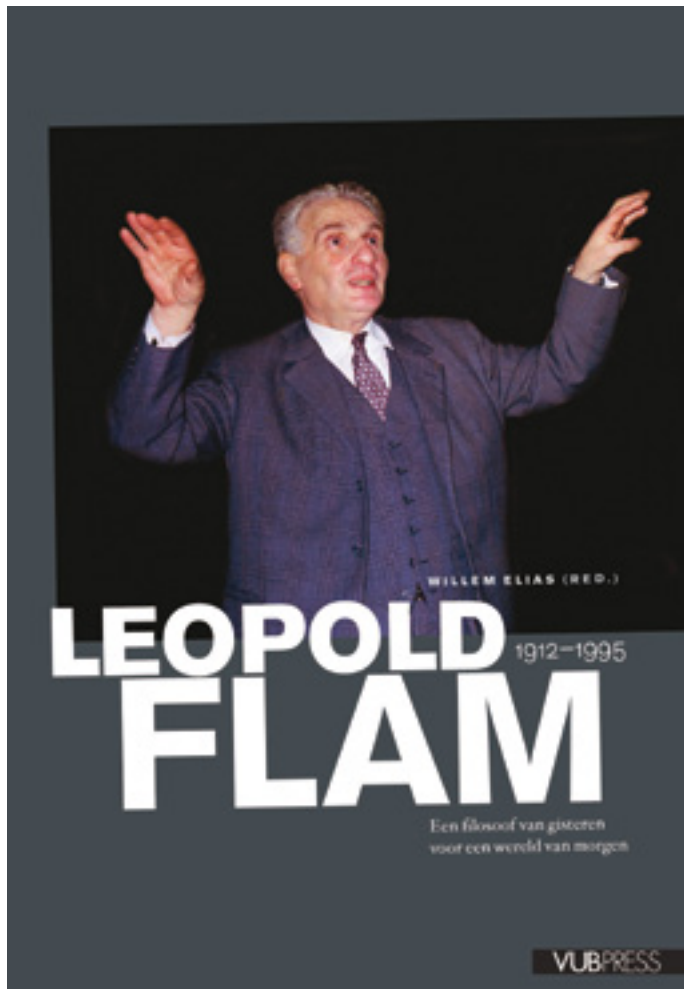
De vele auteurs van deze bloemlezing hebben Leopold Flam zelf gekend. Diegenen die hem nooit hebben ontmoet weten dat zijn stem lang hoorbaar is gebleven aan de Vrije Universiteit Brussel. Ook ik heb de nagalm van deze opstandige denker mogen meemaken en gelukkig heb ik een aantal van die vergeelde werken van hem hier in mijn boekenkast staan. Maar er ontbreken er nog veel, ze worden steeds moeilijker vindbaar. Vandaar dat

we mogen hopen dat deze bloemlezing het succes krijgt dat ze verdient. Want waar de auteurs het allen over eens zijn is dat zijn werk zo waardevol is dat het nooit verloren mag gaan. Zeker niet in een maatschappij zoals de onze. Het is daarmee tegelijk een duidelijke en wellicht opstandige oproep om zijn gehele oeuvre opnieuw uit te brengen. Lees dit boek en u zult begrijpen waarom. Reden te meer om uzelf eraan te herinneren dat filosofie in vroegere tijden een waar ambacht was. #

Kurt Beckers

Willem Elias (red.), Leopold Flam (1912-1995). Een filosoof van gisteren voor een wereld van morgen, VUBPRESS, 2010, 448 pagina's, ISBN: 9789054876274.

Normale verkoopprijs: € 29,95. Lezers van De Geus kunnen het boek bestellen met een korting van 25% (excl. € 4,95 verzendkosten) via www.aspeditions.be of info@aspeditions.be met de code GEUS01 (actie geldig van 24 december 2010 tot 24 januari 2011).

Humanisme, vrijzinnigheid en vrijmetselarij

Het is niet zo denderend als humanist, vrijzinnige en vrijmetselaar te twijfelen aan de eerlijkheid, de goedheid, de rechtvaardigheidszin, de kritische geest, de oprechtheid enzovoort van de mens. Principes hebben is één, geloven in die principes is twee, maar realistisch zijn is drie.

En de realistische humanist, die ik denk te zijn, begint toch te twijfelen aan de positieve krachten van de huidige mensheid. Wat wij in de wereld van vandaag meemaken is alles-behalve om te juichen. Het negatieve vinden we op alle domeinen overvloedig terug en dat stemt mij doorlopend wrevelig, verdrietig en angstig. De onmacht die men voelt om iets te veranderen kan ik moeilijk aanvaarden. Feiten zijn echter feiten en in het Engels zegt men dat ze 'sacred' zijn, al heb ik een gruwelijke hekel aan alles wat men heilig noemt. Dat is enigszins te vergelijken met de 'gezegende' oude dag. Die uitdrukking kan mij flink woest maken. 'Merde!' zeggen de Fransen, maar in Gent zegt men dat anders.

Maar nu terug ernstig. Ik herhaal dat de humanist het in de eigentijdse samenleving niet gemakkelijk heeft met de ontelbare wredeheden, de criminele daden, de hebzucht en de onverschilligheid van zovelen. Deze ervaring krijgt men in alle kleuren en formaten. Ze kunnen mij gestolen worden. En dan voeg ik er schalks aan toe dat men mij op dat vlak niet besteelt. Ik word op andere gebieden reeds genoeg bestolen. Er zijn nog talrijke verontrustende verschijnselen die ik zou willen samenvatten met enkele woorden: fanatisme, verlies van waarden en waardigheid, schandalen, waanzin, terrorisme, geweld, brutaliteit... De lezer kan die lijst gerust aanvullen. Ze is immers zeker niet volledig.

Maar ondanks al die weinig fraaie vaststellingen moeten we de humanistische en vrijzinnige principes, elk op zijn eigen terrein, met hardnekkigheid blijven verdedigen zo wij niet willen verzeilen in een chaotische wereld waarin het verfoeilijke de scepter zwaait.

Picasso's Don Quichot en Sancho Panza

Ik herhaal nog eens: iedereen op zijn eigen wijze. Het is het resultaat dat telt. Persoonlijk ben ik immobiel geworden zodat ik niet meer kan vechten op het actieve vlak. Dat is vanzelfsprekend erg deprimerend, maar ik heb nog altijd mijn pen om te strijden en niet in de stijl van Don Quichot – al ben ik dat ten dele wel – die tegen windmolens (hersenschimmen) vocht op zijn Rocinante.

Ik gebruik die allegorie heel vaak.

En tenslotte is er toch de voldoening om te kampen met het zwaard van koning Arthur (weer een allegorie) voor de waarden die ons als humanisten, vrijzinnigen en vrijmetselaars zo dierbaar zijn.

We moeten ons laten leiden door de lijfspreuk van Willem de Zwijger: *point n'est besoin d'espérer pour entreprendre, ni de réussir pour persévérer!*

We mogen ons vooral niet laten ontmoedigen en moeten krachtig hopen dat we uiteindelijk zullen overwinnen om de wereld wat rechtvaardiger te maken.

Laat u dat gezegd zijn door een weliswaar oude maar nog altijd beginselvaste vrijzinnige die nog steeds de moed niet verloor. En die moed is volgens de romancier Marnix Gijsen een zeer kostbaar kruid (*Joachim van Babylon*).

Wat door de mens fout werd gedaan, kan ook door de mens hersteld worden. Geen inertie dus, maar heroïsch vechten en zeker niet berusten en maar blijven toekijken op de honderden, zeg maar duizenden, gruwelijke verschijnselen die onze wereld zo geteisterd hebben. En we moeten eveneens de godsdiensten durven aanpakken. Ze monden zo dikwijls uit in haatgedrag.

De mens is geniaal, zowel in het goede als in het slechte. We dienen echter het slechte aan banden te leggen. Dat is niet enkel ons recht maar vooral onze plicht.

Om met de toneelschrijver Herman Heijerman te besluiten: 'Op hoop van zegen' (liefst van zegen) naar de 'Opgaande zon'. #

Rik Lanckrock

de geus Nieuwsbrief

Magazine vrijzinnige actualiteit Oost-Vlaanderen

Agenda Vrijzinnig Oost-Vlaanderen - januari 2011

Datum	uur	activiteit	organisatie
Denderleeuw			
Do 13-01	20:00	Vertelavond met Lieve Blancquaert	HVV
Do 27-01	14:00	Voordracht 'Seks en seksuele moraal in het oude Rome'	HVV
Vr 28-01	20:00	Algemene Ledenvergadering en nieuwjaarsreceptie	HVV
Gent			
Wo 12-01	20:00	Concert 'Lecture Songs part 2'	VF
Zo 16-01	11:00	Nieuwjaarsreceptie	WF
Do 20-01	20:00	Filmvertoning 'Un soir, un train'	KIG
Wo 26-01	14:00	Diavoorstelling & nieuwjaarsreceptie	GG
Wo 26-01	20:00	Algemene Ledenvergadering	HV
Vr 28-01	20:00	Vernissage 'Sung Min Lee'	KIG
Oudenaarde			
Vr 14-01	19:00	Nieuwjaarsreceptie	VCe.a.
Zo 30-01	10:30	Vrijzinnige toogbabbel	VCe.a.
Ronse			
Za 08-01	19:00	Deelname Bommelsstoet	VC
Wo 19-01	20:00	Fototentoonstelling en lezing 'Detentie'	HVV, VC
Vr 28-01	19:00	Nieuwjaarsreceptie	VC
Sint-Niklaas			
Do 20-01	19:00	Nieuwjaarsmoment	CMD e.a.
Noteer alvast:			
Gent			
Zo 06-02	10:30	Nieuwjaarsaperitief met optreden van Henk Rijckaert	VC
Do 10-02	14:00	Statutaire Algemene Ledenvergadering	GG
Zo 13-02	10:00	Hareng Sauer. Ensoren de hedendaagse kunst	WF

Soep- en drankstandje aan de Branderij tijdens de Bommelsstoet. Verse soep, glühwein en jenever ten voordele van het goede doel!

Info en locatie: VC De Branderij - Zuidstraat 13, 9600 Ronse - 055 20 93 20 - de.brandერიj@skynet.be

Vermeylenfonds Oost-Vlaanderen

Woensdag 12 januari 2011, 20:00

De triomf van de menselijkheid (Lecture Songs part 2)

De volgende nieuwsbrief verschijnt op 1 februari 2011.

Bijdragen hiertoe worden ten laatste op 7 januari verwacht op onze redactie.

Alle activiteiten voorzien van dit huisje gaan door in het VC Geuzenhuis - Kantienberg 9, 9000 Gent - 09 220 80 20 - www.geuzenhuis.be.

VC De Branderij

Zaterdag 8 januari 2011, 19:00

Deelname Bommelsstoet

B'Rock en LOD - concert met politicus Frank Vandenbroucke in een glansrol.

Bij de start van het nieuwe jaar horen goede voornemens. Barokorkest B'Rock en muziek-

theater LOD creëren daarom een tweede editie van hun *Lecture Songs*.

In deze hybride concertreeks worden muziek en speech samengevoegd tot een knetterend retorisch geheel. Muzikaal wordt de sprong gemaakt naar de tragische figuur van Orpheus.

Orpheus wist met zijn verheven muziek de Griekse goden te beroeren, maar moest uiteindelijk zijn menselijkheid erkennen en kon zijn geliefde niet terughalen uit de dood. Dit vormt de bodem voor een bezinnende nieuwjaarsrede bij monde van politicus Frank Vandenbroucke: over wat is en wat nog kan komen. Een veelbelovend concert met een filosofisch kantje!

Muziek: Claudio Monteverdi & tijdgenoten, The Story of Orpheus

Muzikale bewerking: Thomas Smetryns

Redenaar: Frank Vandenbroucke

Muzikale leiding: Frank Agsteribbe

Tenor: Stephan Van Dyck

Muzikanten: B'Rock

Deelname: €17

Info en inschrijving: Vermeylenfonds - fabjen@vermeylenfonds.be - 09 223 02 88.

Telefonische inschrijving verplicht (vóór 1 januari), storten kan op rekeningnummer 001-0454998-47 van VF Oost-Vlaanderen.

Locatie: afspraak om 19:30 aan de inkomdeuren van de concertzaal, Muziekcentrum De Bijloke, Jozef Kluyskensstraat 2, 9000 Gent. Concert start stipt om 20:00!

HVV Denderleeuw

Donderdag 13 januari 2010, 20:00
Vertelavond 'Voorbij de grens'

Lieve Blancquaert, fotografe

Voorbij de grens is het verhaal van de drie weken durende tocht van tien personen met een fysieke handicap door het barre Nicaragua. Deze unieke reis veranderde het leven van alle deelnemers definitief.

Fotografe Lieve Blancquaert, gewapend met

foto-toestel en notitieboekje, vergezelde de groep op dit onvergetelijk avontuur. Hun reis werd verfilmd en beschreven in het gelijknamig tv-programma en boek. Vanavond deelt zij met ons haar beklijvende ervaringen van een uitzonderlijke tocht met tien bijzondere reisgenoten.

Deelname: €5. Wij serveren een drankje tegen betaling.

Info en inschrijving: Marie-Thérèse De Schrijver - 053 66 99 66 - marietherese.deschrijver24@scarlet.be.

Locatie: Cultureel Centrum, August De Brabanterstraat 2, 9470 Denderleeuw (aan de brandweer).

Met de steun van Instelling Morele Dienstverlening Oost-Vlaanderen.

VC Liedts en lidorganisaties

Vrijdag 14 januari 2011, van 19:00 tot 21:00

Nieuwjaarsreceptie 'Vrijzinnig Centrum Liedts'

I.s.m. August Vermeylenfonds, Centrum Morele Dienstverlening, Humanistische Jongeren, Liedtskring, Comité Feest Vrijzinnige Jeugd, Oudenaardse Grijsze Geuzen, SOS Nuchterheid, Uitstraling Permanente Vorming (UPV), Unie Vrijzinnige Verenigingen en Willemsfonds.

Info en locatie: VC Liedts - Parkstraat 4, 9700 Oudenaarde - 055 30 10 30 - info@vcliedts.be.

Willemsfonds Gent

Zondag 16 januari 2011, 11:00

Nieuwjaarsreceptie met een vleugje Flamenco

Info: wfgent-dn@scarlet.be.

Locatie: Lakenmetershuis, Vrijdagmarkt 24-25, 9000 Gent.

HVV, VC De Branderij en De Brouwerij

Woensdag 19 januari 2011, 20:00

Fototentoonstelling en lezing project 'Detentie'

Lezing door De Rode Antraciet vzw over hun organisatie en het moeilijke integratieproces van ex-gedetineerden.

Info en locatie: VC De Branderij - Zuidstraat 13, 9600 Ronse - 055 20 93 20 - de.brandერი@skynet.be.

CMD i.s.m. Vrijzinnige Antenne Waasland

Donderdag 20 januari 2011, 19:00

Nieuwjaarsmoment

De collega's van het Centrum Morele Dienstverlening Sint-Niklaas wensen jullie: Een vrolijk eind, een goed begin. Een heel nieuw jaar volkomen naar je eigen zin! Daarom zetten we 2011 in met een terug- en vooruitblik... een hapje, een drankje, een babbeltje.

Graag een seintje vóór woensdag 12 januari als u er bij kan zijn!

Info: 03 777 20 87 - cmd.sintniklaas@uvv.be.

Locatie: Centrum Morele Dienstverlening, Ankerstraat 96, 9100 Sint-Niklaas.

Kunst in het Geuzenhuis

Donderdag 20 januari 2011, 19:30

Leesclub Zot van lezen!: Filmvertoning 'Un soir, un train'

Ter voorbereiding van de bespreking van *De trein der traagheid* bekijken we *Un soir, un train*. Deze Franse film uit 1968 is een bewerking van Johan Daisnes magisch-realistische meesterwerk door André Delvaux. Yves Montand en Anouk Aimée zijn de hoofdrolspelers in dit verfilmde drama van de non-communicatie.

Deze activiteit is enkel toegankelijk voor leden van de leesclub Zot van lezen!

Meer info: Leentje Van Hoorde - 09 220 80 20 - leentje@geuzenhuis.be.

Locatie: PCMD Oost-Vlaanderen, Sint-Antoniuskaai 2, 9000 Gent.

Nu ook op woensdagmiddag Leesclub – Zot van lezen!

Wegens succes uitgebreid

Kunst in het Geuzenhuis start begin 2011 met een tweede leesgroep, op woensdagnamiddag. Alle sessies gaan door van 15:00 tot 17:00 in het Geuzenhuis, Kantienberg 9, Gent.

Op het programma staan onder andere *Het diner* (Herman Koch), *Extreem luid & ongelooflijk dichtbij* (Jonathan Safran Foer), *De Arkvaarders* en *Bemidee ongelovigen*. *Atheïstisch Sermoen* (Anne Provoost).

De startsessie gaat door op woensdag 16 februari 2011 (15:00).

Interesse? Deelname voor één jaar kost € 30. U ontvangt voor deze prijs de zes te bespreken boeken. Info en inschrijving: Leentje Van Hoorde, 09 220 80 20 of leentje@geuzenhuis.be. Snel inschrijven is de boodschap, het aantal leden is beperkt.

Gentse Grijze Geuzen

Woensdag 26 januari 2011, 14:00 Diavoorstelling 'From coast to coast' & nieuwjaarsreceptie

Albert Comhaire

De trektocht *From coast to coast* is een lange-afstandswandeling in Engeland, van Saint-Bees, ten zuiden van Whitehaven, tot Robin Hood's Bay, ten zuiden van Whitby (ongeveer 310 km). De C2C is zeker de moeite waard voor

mensen die kennis willen maken met drie typische landschapstypes: het Lake District, de Dales en de Moors. Daarbij komt als toemaatje een paar kilometers Westkust en de Oostkust. Sinds de BBC er niet minder dan drie uitzendingen aan gewijd heeft, is de C2C een hype geworden.

De Gentse Grijze Geuzen bieden de kans om van de tocht te genieten, droog en warm gezeten, dus zonder de 'frisse' Engelse regenbui. Daarna wordt iedereen uitgenodigd op de nieuwjaarsreceptie.

Gratis toegang.

Info: Raoul Van Mol - voorzitter GGG - 09 225 0316.

Locatie: VC Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent.

Humanistisch Verbond Gent

Woensdag 26 januari 2011, 20:00 Algemene ledenvergadering

Alle leden van onze vereniging worden van harte uitgenodigd op onze jaarlijkse vergadering. Het is het ogenblik bij uitstek om kennis te maken met het bestuur van HV Gent en om te laten horen wat je wel en niet van onze vereniging verwacht. Op deze vergadering wordt door de aanwezige leden ook het nieuwe bestuur verkozen, en alhoewel wij nu een heel goede bestuursequipe hebben is er nog altijd plaats voor elke vrijzinnige, die graag een meer actief steentje wil bijdragen aan onze werking. Als naar jaarlijkse gewoonte sluiten wij het formele gedeelte van de vergadering af met een drankje, een hapje en vooral een goeie babbel.

Info: HV Gent - Ria Gheldof - 09 220 80 20
hvv.gent@geuzenhuis.be.

Locatie: VC Geuzenhuis, Kantienberg 9, 9000 Gent.

HVV Denderleeuw en UPV

Donderdag 27 januari 2011, 14:00 Voordracht 'Seks en seksuele moraal in het oude Rome: onze eigen opvattingen in vraag gesteld'

Luc Vernailen, oudheidkundige VUB

Luc Vernailen neemt ons mee naar het Rome van de eerste eeuw vóór en de eerste eeuw na onze tijdrekening en geeft ons, aan de hand van fragmenten uit antieke teksten en voorbeelden van erotische kunst uit de oudheid, inzicht in de seksuele gebruiken en in de heersende opvattingen over liefde en seksualiteit in de Romeinse samenleving.

Deze inleiding in een andere samenleving dan de onze, zal aantonen dat opvattingen over seksualiteit cultureel bepaald worden en dat men in andere tijden anders dacht over zogenaamde natuurwetten.

Deelname: € 3 ter plaatse te betalen, koffie inbegrepen.

Info en inschrijving: marietherese.deschrijver24@scarlet.be - 053 66 99 66.

Locatie: 't Kasteeltje, Stationsstraat 7, 9470 Denderleeuw.

VC De Branderij

Vrijdag 28 januari 2011, 19:00 Nieuwjaarsreceptie

Info en locatie: VC De Branderij, Zuidstraat 13, 9600 Ronse - 055 20 93 20 - de.branderij@skynet.be.

HVV Denderleeuw

Vrijdag 28 januari 2011, van 20:00 tot 22:00

Algemene ledenvergadering & nieuwjaarsreceptie

Info en inschrijving: Marie-Thérèse De Schrijver - 053 66 99 66 - marietherese.deschrijver24@scarlet.be.

Locatie: 't Koetshuis, Stationsstraat 7, Denderleeuw.

Kunst in het Geuzenhuis

Vrijdag 28 januari 2011, 20:00
Vernissage 'Sung Min Lee'

Kunst in het Geuzenhuis zet het jaar in met een internationaal getinte expositie: begin 2011 is in het Geuzenhuis Sung Min Lee (Zuid-

Korea) te gast. Deze beeldhouwer uit Seoul verrast u met een sobere beeldenpracht. Zijn beelden slaan de brug tussen Oost en West en bieden u een blik op het artistieke Zuid-Korea van vandaag.

De vernissage wordt opgeluisterd door de Belgisch-Koreaanse violiste Young Shin Choi en muzikale vrienden.

De tentoonstelling loopt van 28 januari tot en met 6 februari 2011 in het VC Geuzenhuis. Open: maandag tot vrijdag van 9:00 tot 12:00 en van 13:00 tot 16:30 (na telefonische afspraak via 09 220 80 20); zaterdag/zondag van 14:00 tot 17:00. Open op zondag 6 februari van 13:00 tot 17:00.

Info: leentje@geuzenhuis.be - www.geuzenhuis.be.

De tentoonstelling Anna and my passport is geannuleerd door onvoorziene omstandigheden.

VC Liedts, OGG en Liedtskring

Zondag 30 januari 2011, 10:30 - 13:00
Vrijzinnige toogbabbel

Info en locatie: VC Liedts - Parkstraat 4, 9700 Oudenaarde - 055 30 10 30 - info@ucliedts.be.

VC Geuzenhuis en lidorganisaties

Zondag 6 februari 2011, 10:30
Nieuwjaarsaperitief & voorstelling 'Het Experiment' (try-out)

Henk Rijckaert

Het VC Geuzenhuis en zijn lidorganisaties nodigen alle leden en sympathisanten uit op het jaarlijks nieuwjaarsaperitief. De inleiding wordt verzorgd door voorzitter Sven Jacobs.

Wie zin heeft om al lachend het nieuwe jaar in te gaan, kan om 12:00 in de Zuilenzaal genieten van de stand-upcomedy act *Het Experi-*

ment. Henk Rijckaert, bekend van het Canvasprogramma *Zonde van de Zendtijd*, uit zijn liefde voor de wetenschap op humoristische wijze.

Hij ontmaskert leugens, verklaart het verband tussen homeopathie en natuurrampen en bouwt zijn eigen waarheden op, geheel volgens de regels van de leugenaars. En hij experimenteert. Helemaal wetenschappelijk verantwoord, mocht u daar nog aan twijfelen. Zijn act wordt kort opgewarmd door Ralf Jennes.

Gratis toegang.

Info: VC Geuzenhuis - 09 220 80 20 - admin@geuzenhuis.be - www.geuzenhuis.be.

Locatie: café De Geus van Gent (aperitief) en Zuilenzaal Geuzenhuis (Henk Rijckaert), Kantienberg 9, 9000 Gent.

Vaste activiteiten VC Liedts

- Elke maandag om 20.00: yoga ingericht door het Willemsfonds
Opgelet: geen yoga tijdens de kerstvakantie op maandag 3/12
- Elke dinsdag om 20.00: bijeenkomst SOS Nuchterheid
- Elke woensdag van 14.00 tot 16.00: Vrijzinnig humanistische bibliotheek, (en ook op afspraak) (*)
- Elke maandag om 14.00 en elke woensdag om 19.30: bridgewedstrijd. Organisatie: Liedts Bridge Club, Oudenaardse Grijze Geuzen en Liedtskring
- Elke eerste zaterdag van de maand om 20.00: bijeenkomst Hujo (*)

(*) Uitgezonderd op wettelijke feestdagen en tijdens de vakantieperiodes.

Opgelet: VC Liedts is wegens verlof nog gesloten t.e.m. zondag 9 januari 2011.

VC Liedtskasteel, Parkstraat 4, 9700 Oudenaarde. Info: www.voc-oudenaarde.be, info@ucliedts.be, 055 30 10 30

Vaste activiteit VC De Branderij

Bijeenkomst SOS Nuchterheid: zelfzorg bij verslaving
Elke donderdag om 19.30

SOS Nuchterheid is een vrijzinnigen humanistisch zelfzorg initiatief en is een lidvereniging van de Unie Vrijzinnige Verenigingen (UVV).

VC De branderij, Zuidstraat 13, 9600 Ronse.
Info: de.branderij@skynet.be, 055 20 93 20

GEUZENROCK

MUZIKALE GEUZEN GEZOCHT

Zaterdag 2 april 2011

Ben je rebels, veeg je graag eens je voeten aan het establishment, heb je lak aan opgelegde regels en denk je liever voor jezelf? Dan ben je een echte geus.

Geuzenhuis, café De Geus van Gent, Hujo en WLE organiseren samen een festival voor jonge geuzen uit Gent. Wij bieden je de kans om als een echte rockstar op te treden voor een

live publiek! We beperken ons echter niet tot rock: alle genres worden toegelaten, zolang het maar swingt. **Enige voorwaarde: één van de bandleden volgt de lessen NC Zedenleer in het 6e secundair.**

Schrijf je in vóór 31 januari 2011 via geuzenrock@geuzenhuis.be of Facebook (Geuzenhuis). Vermeld je naam, je school, leerkracht

NCZ, de naam van de band en de instrumenten die mee gebracht worden.

Het Geuzenhuis en café De Geus van Gent vind je op de Kantienberg 9, 9000 Gent. Voor alle info kan je terecht in het secretariaat op de 1ste verdieping, of op het nummer 09 220 80 20 of via mail geuzenrock@geuzenhuis.be. Zie ook www.geuzenhuis.be.

Willemsfonds

Stripverhalenwedstrijd 2011

Voor de tweede keer organiseert het Willemsfonds Provinciaal Verbond Oost-Vlaanderen een stripverhalenwedstrijd met als thema 'reizen'. Hiermee gaat het Willemsfonds de uitdaging aan om het stripverhalentalent van jongeren en ouderen binnen Oost-Vlaanderen te zoeken en te vinden.

Voor wie? Beginnende striptekenaars vanaf 16 jaar: studenten binnen het deeltijds of voltijds kunstonderwijs en zowel jongeren als volwassenen binnen Oost-Vlaamse gemeenten

Wat? Een stripverhaal op 1 A3, met als thema

'reizen'.

Hoe? Deelnemen kan tot en met dinsdag 26 april 2011

Wat levert het op? Prijzenpot van 1200 euro! Een deskundige jury selecteert 6 laureaten: 2 per leeftijdscategorie

Prijsuitreiking op vrijdag 24 juni 2011
Aansluitend tentoonstelling op 24, 25 en 26 juni 2011

Het reglement vind je terug op www.willemsfonds.be.

Voor meer informatie kan je terecht op het nummer 09 267 39 63 of 0497 585 491 of mail naar nathalie.devis@willemsfonds.be.

VC Geuzenhuis en café De Geus van Gent

Sluitingsdagen

Tijdens de kerstvakantie is het café gesloten op 24 en 31 december & 1 en 2 januari.

Het Geuzenhuis is gesloten t.e.m. 9 januari 2011.

We wensen u een deugddoende vakantie en gezellige feestdagen

Colofon

Hoofdredactie: Fred Braeckman
Eindredactie: Leentje Van Hoorde (De Geus),
Griet Engelrelst (nieuwsbrief)
Redactie: Kurt Beckers, Albert Comhaire,
Annette De Vos, Frederik Dezutter,
Philippe Juliam
Vormgeving: Gerbrich Reynaert
Druk: New Goff
Verantwoordelijke uitgever: Sven Jacobs
p/a Kantienberg 9, 9000 Gent

Werkten aan dit nummer mee:

Eddy Bonte, Dirk De Schrijver, Rik Lanckrock,
Patrick Loobuyck, Herman Matthijs, Pierre
Martin Neirinckx, André Oyen, Renaat Ramon,
Gwendolyn Rutten, Sivrisinek, Johan Soenen,
Tim Trachet, Dany Vandenbossche, Norbert
Van Yperzeele.

Coverfoto: ©StudioEdelweiss

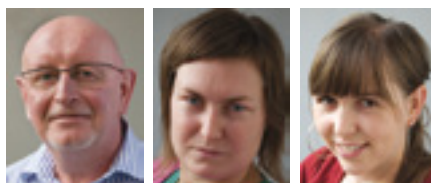
Backcoverfoto's: © Isabel Pateer

De Geus is het tijdschrift van het Vrijzinnig
Centrum-Geuzenhuis vzw en de lidvereni-
gingen en wordt met de steun van de PIMD
verspreid over Oost-Vlaanderen.
Het VC-Geuzenhuis coördineert,
ondersteunt, bundelt de Gentse vrijzinnigen
in het Geuzenhuis – Kantienberg 9, 9000 Gent
09 220 80 20 – f09 222 70 73
admin@geuzenhuis.be – www.geuzenhuis.be
U kan de redactie bereiken via Leentje Van
Hoorde (leentje@geuzenhuis.be of 09 220
80 20)

*De verantwoordelijkheid voor de gepubliceerde
artikels berust uitsluitend bij de auteurs. De
redactie behoudt zich het recht artikels in te
korten. Alle rechten voorbehouden.*

*Niets uit deze uitgave mag gereproduceerd of
overgenomen worden zonder de schriftelijke
toestemming van de redactie. Bij toestemming
is bronvermelding – De Geus, jaargang, nummer
en maand – steeds noodzakelijk.*

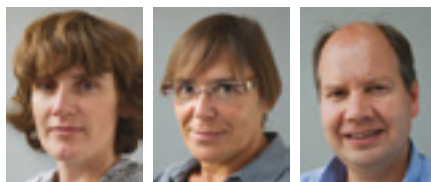
*Het magazine van De Geus verschijnt twee-
maandelijks (5 nummers). De nieuwsbrief van
De Geus verschijnt maandelijks (10 nummers).*

Fred
Braeckman

Leentje
Van Hoorde

Griet
Engelrelst

Gerbrich
Reynaert

Annette
De Vos

Philippe
Juliam

Frederik
Dezutter

Albert
Comhaire

Kurt
Beckers

Lidmaatschappen

- **Kunst in het Geuzenhuis:** €12 op rekening
001-3067912-72 van Kunst in het Geuzen-
huis vzw met vermelding 'lid KIG'.
- **Grijze Geuzen:** €8 op rekening
001-1777562-16 van HVV Ledenrekening,
Lange Leemstraat 57, 2018 Antwerpen met
vermelding 'lid GG + naam afdeling (bv. lid
Gentse Grijze Geuzen)'.
- **Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging:**
€8 op rekening 001-1777562-16 van HVV
Ledenrekening, Lange Leemstraat 57, 2018
Antwerpen met vermelding 'lid HVV +
naam afdeling (bv. lid HVV Gent)'.

Abonnementen

- De Geus gratis bij elk van de
lidmaatschappen.
- De Geus zonder lidmaatschap: €13 op
rekening 001-1189338-97 van het VC-Geu-
zenhuis met vermelding
'abonnement Geus'.
Prijs per los nummer: €2.
- Het Vrije Woord: gratis bij lidmaatschap
HVV en GGG.

Combinaties van lidmaatschappen met of
zonder abonnementen zijn mogelijk

Lidverenigingen VC-G

**De Cocon, dienst voor Gezinsbegeleiding
en begeleid zelfstandig wonen vzw**

info: 09 222 30 73 of 09 237 07 22

info@decocon.be – www.decocon.be

De Geus van Gent vzw

open van ma t.e.m. vr vanaf 16:00

za vanaf 19:00

info: www.geuzenhuis.be

09 220 78 25 – geusvangent@telenet.be

Feest Vrijzinnige Jeugd vzw

info: 09 220 80 20 – griet@geuzenhuis.be

Feniks vzw

Verzorgt waardige, humanistisch geïn-
spireerde plechtigheden bij belangrijke
levensmomenten.

info: PCMD, 09 233 52 26 – cmd.gent@uvu.be

Fonds Lucien De Coninck vzw

info: www.fondslucienconinck.be

secretariaatFLDC@telenet.be

Humanistisch Verbond Gent

info: R. Gheldof, 09 220 80 20

hvv.gent@geuzenhuis.be

Gentse Grijze Geuzen

info: R. Van Mol, 0479 54 22 54

ruanmol@hotmail.com

Kunst in het Geuzenhuis vzw

info: Leentje Van Hoorde, 09 220 80 20

leentje@geuzenhuis.be

Opvang – Oost-Vlaanderen vzw

Dienst voor pleegzorg

info: A. Roelands, 09 222 67 62

gent@opvang.be

SOS Nuchterheid vzw

In Gent, woensdag en vrijdag

(alcohol en andere verslavingen).

info: 09 330 35 25 (24u op 24u)

info@sosnuchterheid.org

www.sosnuchterheid.org

Vermeylenfonds Oost-Vlaanderen

info: 09 223 02 88

info@vermeylenfonds.be

www.vermeylenfonds.be

Willemsfonds Oost-Vlaanderen

info: 09 224 10 75

info@willemsfonds.be

www.willemsfonds.be

Werkgemeenschap Leraren Ethiek vzw

info: Mario Boulez, 0473 86 09 75

mario.boulez@nczeddenleer.org

www.nczeddenleer.org

Partners

**Humanistisch Vrijzinnige Vereniging
Oost-Vlaanderen**

info: T. Dekempe, 09 222 29 48

hvv.ovl@geuzenhuis.be

Provinciaal Centrum voor Morele

Dienstverlening

Het centrum biedt hulp aan mensen met
morele problemen. U kan er terecht van
maandag tot en met vrijdag

van 9:00 tot 16:30

De hulpverlening is gratis!

info: PCMD - Sint-Antoniuskaai 2,

9000 Gent

09 233 52 26 – f09 233 74 65

cmd.gent@uvu.be

VRIJZINNIG

OOST-

VLAANDEREN

WENST

IEDEREEN EEN

GELUKKIG

NIEUWJAAR